

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

КЪЭРАЛЫГЪО ИНВЕСТИЦИЕР

Сымэдждэщхэм яматериальнэ базэ агъэпытэ

Адыгэ Республикэм и Президентрэ министрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу аналэ тырагъэты социальнэ политикэм изы лъэныкъо шъхьалэу псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ хэпшыкIэу шъагъэ кытэу гъэпсыгъэным. Ренэу ахэм янэплъэгъу итых медицинэ Iэпылэгъоу аратырэ идэгъугъэ зыкъегъэлэтыгъэныр, цыф пстэуми медицинэ Iэпылэгъур икIу фэдизэу агъэфедэн альэкIэу гъэпсыгъэныр ыкIи Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм япсауныгъэ гъэпытэгъэныр. Ащ пае отраслэм иматериальнэ-техническэ базэ гъэпытэгъэным илофыгъохэр ренэу зэрэхъэх.

А лъэныкъомкIэ кыыхэгъэ-щыгъэн фае Адыгэ республикэ клиническэ сымэдждэщым иматериальнэ-техническэ базэ гъэпытэгъэным илофыгъохэр етIупшыгъэу зэрэзшIуахыгъэр. АщкIэ пстэуми апэ игъэ-шъыгъэн фаеу агъэнэфагъ сымэдждэщым къеуалIэхэрэр зыщырагъэблагъэхэрэр ыкIи хирургическэ отделениер зычIэт корпусым операциехэр зыщашIыхэу хэтыр капиталнэу гъэцкIэжыгъэнхэр, унэм ышъхьэ ыкIи мансард этажэу тетыр зэблэхъугъэнхэр. Капитальнэ гъэцкIэжыгъэнхэр блэкIыгъэ илъэсым рагъэжыгъагъэхэм, тызыхъхъгъэ илъэсым ахэр шыльагъэкIуатэхэзэ реанимационнэ отделениер, лъынтфэхэм зыщяIазэхэрэ отделениер, нейрохирургием операциехэр зыщашIэу хэтыр, сымэдждэщым ичIэхьапIэ капиталнэу агъэцкIэжыгъыгъэхэр, джащ фэдэу лифтитIу зэблэхъушт. А гухълэхэм апае республикэ бюджетым имылькIу сомэ миллион 98-рэ агъэфедэнэу агъэнэфагъ.

КъэIуагъэмэ хъушт сима-

джэхэм зэряIазэхэрэр нахъ дэгъоу зэхэщэгъэным пае 2009-рэ илъэсым сымэдждэщ зэфэ-шъхьафхэм Iэпылэгъушхо зэраратыгъэр. Джырэ уахътэм тегъэпсыкIыгъэ медицинэ обо-

хъурэ авариехэм шъобж ахъ-зыхыгъэхэм Iэпылэгъу зэрафэ-хъухэрэ шIыкIэр нахъ дэгъоу зэхэщэгъэным ехьылIэгъэ Iо-фыгъохэм атегъэпсыкIыгъэу АдыгэкIалэ дэт сымэдждэщэу К. М. Батмэным ыцIэ зыхьы-рэм рентгеновскэ томограф, ультразвуковой уплъэкIунхэм апае диагностическэ комплекс, наркознэ-жыкIэщэ аппарата 2, жъагъэхэм искусственнэу жьы зэралэклагъэхэрэ аппарата 2, сымаджэм лъыплъэгъэным пае агъэфедэрэ монитори 3 Iэклагъэхьагъ. Инэм дэт муниципальнэ район сымэдждэщым интраоперационнэ уплъэкIуным пае рентген комплекс, ультразвуковой уплъэкIунхэм апае диагностическэ комплекс, жъагъэхэм искусственнэу жьыр зэралэклагъэхэрэ аппарата 2, наркознэ-жыкIэщэ аппарата 2, сымаджэм лъыплъэгъэным пае агъэфедэрэ монитори 4 кыфащэфыгъ. ЗэкIэмкIи ахэм бюджет ахъщэу сомэ миллион 52,3-рэ апэIуагъэхьагъ.

ЫпшъэкIэ кызырэщытIо-гъагъэу, а зэпстэур зыфэгъэ-хыгъэр сымаджэхэм зэряIа-зэхэрэр нахъ дэгъоу зэхэщэгъэныр ыкIи республикэм щыпсэухэрэм япсауныгъэ гъэпытэгъэныр ары. ТапэкIи мы IофшIэныр агъэлъэшышт.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Сурэтхэм арытхэр: **Адыгэ республикэ клиническэ сымэдждэщым капиталнэ гъэцкIэжыгъэн IофшIэнхэр шэкIох.**

Сурэтхэр тезыхыгъэр Iэ-шъынэ Аслъан.

Къаратырэм кыыхэхъошт

Щылэ мазэм и 1-м кыщегъэжыгъэу цыфэу сымэджагъэм кыыхырэ тхылъымкIэ кыратыштыгъэ ахъщэм кыыхэхъошт.

ТапэкIэ «больничнэмкIэ» кыратыштыгъэ ахъщэр цыфым IофшIэгъэ стажэу ыкIи лэжыапкIэу иIэм елъытыгъагъ. Ау стажыр илъэси 8-м нахыбэу, лэжыапкIэм ипроценти 100 ратыми, «больничнэмкIэ» фатхыштыр сомэ 18720-рэ нахыбэнэу шытыгъэп. ЛэжыапкIэшхо зилэмкIэ, гушыIэм пае, сомэ мин 20-м

ехъу кызыгъахъэрэмкIэ ар фэдэгъэп.

Мы илъэсым зэтыгъоу атырэ социальнэ хъакъулахыр зэриугъоиштыгъэ шIыкIэм Урысыер текIыгъ. Джы IофшIаплэхэм яIофышIэхэм апае атырэ ахъщэр федеральнэ бюджетым амыгъакIоу занкIэу бюджетым хэмыт фондхэм афатIупшы хъугъэ. Ахэр

пенсиехэмкIэ фондыр, социальнэ страхованиемкIэ ыкIи шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ фондхэр арых. А зэхьокIыныгъэхэм яшIуагъэкIэ «больничнэхэм» къахэхъошт.

Ащ изакъоп, сабий кызыфэхъухэрэм, етIанэ илъэсрэ ныкIорэм кIэлэцIыкIур зыIыгъэу шысырэ ныхэм аратырэ ахъщэри нахыбэ хъушт. Ащ фэдэу илъэсрэ ныкIорэм кIэлэцIыкIур нэсыфэ унэм исырэ ным иахъщэ сомэ 13833-м нэсышт. Сабый кызыфэхъухэрэм аратырэр сомэ 34583-рэ хъушт.

рудованиемкIэ ауIэшыгъэх Адыгэ республикэ клиническэ сымэдждэщым шъобж зыте-щагъэ хъугъэхэм зыщяIазэхэрэ иотделение, урологие, офтальмологие. ЗэкIэмкIи оборудованиакIэм икыэщэфын сомэ миллион 15 пэIуагъэхьагъ. Джащ фэдэу Мыекъопэ къэлэ сымэдждэщым сомэ миллион 3, Адыгэ республикэ онкологическэ диспансерым сомэ миллион 2 аосэ оборудование къафашъэфыгъ. А мылькур гухълэ гъэнэфагъэм телытэгъэ республикэ программэм тегъэпсыкIыгъэу алэклагъэхьагъ ыкIи шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ Фондым кытIупшыгъ. Гъогухэм къащы-

Анахь дэгъухэр къыхахыгъэх

АР-м ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитет социальнэ рекламэмкIэ Лъэпкъ зэнэкъокъоу ныбжьыкIэхэм азыфагу шызэхичагъэм кIэху зэфэхьысыжьхэр фашыгъэх. Ар 2009-рэ илъэсым шэкIогъум и 20-м къыщегъэжьагъэу тыгъэгъазэм и 20-м нэс кIуагъэ.

Зэнэкъокъум мурадэу иIагъэр искусствэм илъэныкъо зэфэшхьафхэмкIэ ныбжьыкIэхэм зыкызы- Iуагъэхыгъэныр, патриотхэу, гукIэгъу ахэлъэу плугъэнхэр, уахътэм къызыдихьырэ гумэкIыгъоухэм апэуцужьынхэ алъэкIынэу ыкIи шэн-зекIокIэ дахэхэр ахэлъынхэу ары.

Зэнэкъокъум «Имидж России», «Служу Отечеству», «65 годовщина Великой Победы!», «Телефон спасения 01», «Культура на дороге» ыкIи нэмыкI лъэныкъохэр къыдилъытэщтыгъэх. ЗэкIэмкIи нэб-

гырэ 23-рэ мыщ хэлэжъагъ. Шъхадж къыхыгъэ темэм елътыгъэу видеоролик ыкIи плакатхэр къагъэхъазырыгъэх. Юрий хэтхэм плакати 6-рэ видеоролики 2-рэ анахь дэгъухэу алътэхи, къыхахыгъэх. Джи ахэр къалэу Санкт-Петербург щыклошт Лъэпкъ зэнэкъокъум хэлэжъэщтых. Ащ текIоньгъэр къыщыдзы- хыхэрэр шIухъафтынхэмкIэ къыхагъэщытх.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтыр Iэшынэ Ас- лъан къытырыхыгъ.

КIэлэцIыкIумэ ацIэклэ тхъашъуегъэпсэу!

КIэлэцIыкIухэм апае къыдэкIырэ журналэу «Жъогъобыным» ипчъагъэ мы илъэсым 3827-м нэсыгъ. БлэкIыгъэ илъэсым елътыгъэмэ ар нахьыб. Ащ щыщэу нэгырэ зырызхэм къыратхыкIыгъэр макIэп, ау мыщкIэ анахэу зишIуагъэ къэкIуагъэр спонсорхэр арых.

Лъэшэу тыфраз Адыгэкъалэ иадминистрация ипашэщтыгъэу джи нэмыкI IэнагIэ Iухъгъэ Мамыекъо Кимэ. Илъэс къэс КIэлэцIыкIумэ апае къыдэкIырэ журналэу «Жъогъобыным» имызакъоу нэмыкI журналхэу тиреспубликэ къыщыдэкIыхэрэм якIэгъэтхэнкIэ Iэпылэгъу къафэхъуштыгъ. «IэнагIэм сIумымтыжымы а шэныр хэсынэнэп» ыIуи, ежы ишIоигъоныгъэкIэ журналхэм якIэгъэтхэн пэIуагъэхъанэу мы илъэсым сомэ мин 15 къафитIупшыгъ. Ащ къыхэкIэу тэри экзemplар 200 Адыгэкъалэ дэт еджапIэхэм къафит- тхыкIыгъ.

Джащ фэдэу республикэм къыщыдэкIырэ журналхэм якIэгъэтхэнкIэ Iэпылэгъу къытфэхъугъэх тирес- публикэ и Президентыгъэу Шъэумэн Хъазрэт, ТэхъутэмыкIое район ад- министрацией ипашэу ПщыдатэкIо

Ризо, Мыекъопэ къэралыгъо техно- логическэ университетым иректорэу Блэгъожь Хъазрэт, Урысые Федера- цией исенаторэу Хъащыр Аслъан, Мыекъопэ пившI заводым игене- ральнэ директорэу Пэнэшъу Кэ- плъанэ, «Адыгрегионгазым» ипашэ. Мыхэм къытфатIупшыгъэ ахъшэмкIэ республикэм иеджапIэхэм «Жъогъо- бын» 1550-рэ къафиттхыкIыгъ.

Фирмэу «Адыгпромоустройм» иге- неральнэ директорэу ХъутIыжъ Ас- лъан КIэлэцIыкIу журнал экзemplар 200, Мыекъопэ къэлэ бэдзэрэу «Че- ремушкэм» щылэм игенеральнэ ди- ректорэу Бэджэнэ Ахъмэд экзemplар 150-рэ, ООО «Архонт-ресурс» зы- филорэм игенеральнэ директорэу КIэрэщэ АнцIокъо экзemplары 100 къытхыкIыным тефэрэ ахъшэр къыт- фатIупшыгъ.

УялэIужьынэу щытэп бэзхэр зы- щарагъэшIэрэ гупчэу «Активым» ипашэу Едыдж Мэмэт, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иотдел ипашэу Ем- тIылъ Нурбий. Илъэс къэс мы нэгы- ритIум яунэе ахъшэ къыхахызэ 100-м къышчымыкIэу къыратхыкIы. Ежы иамал къызэрихъэу КIэлэцIыкIу журналым икIэгъэтхэн ренэу къы-

хэлажэу къуаджэу Хъатыгъужьы- къуае къышчыгъэу, Мыекъуапэ щыпсэу Дэхъужь Мэсхъудэ. Мы илъэсми ар зыщеджэгъэ еджапIэм пае экзemplар 20 къыритхыкIыгъ. МэщфэшIу Нэдждэти журналым кIэдгъэтхэнхэу иунэе ахъшэкIэ Iэпы- Iэгъу къытфэхъугъ.

КIэлэцIыкIу журналым икIэгъэ- тхэнкIэ илъэс къэс IэпылэгъушIоу тилэхэм ащыщых Мыекъопэ кIэлэ- егъэджэ колледжэу Андырхъое Хъу- сенэ ыцIэкIэ щытым адыгабзэмкIэ икIэлэегъаджэу Пэнэшъу Саудэт, гу- манитар шIэныгъэхэм апылэ Адыгэ республикэ институтым ишIэныгъэ- лэжъэу ШэкIо Мирэ, Улэпэ гурыт еджапIэм адыгабзэр цызыгъэхъырэ Ожъ Аскэрбий, Мыекъопэ республикэ гимназией икIэлэегъаджэу Блэгъожь Мирэ, Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 6-м икIэлэегъаджэу ХъапэкIэ Гошмафэ, Мыекъопэ гимназиеу N 22-м щезыгъаджэхэу Бислъан- гъур Светэ, нэмыкIэхэри.

ЕджэкIо цIыкIухэри «Жъогъобы- ныр» нахьыбэу алэкIэгъэхъэным фэгумэкIыгъэх, ащ икытхыкIын пэ- Iуагъэхъашт ахъшэр агу пыкIэу къыт- фэзытIупшыгъэхэми, икIэгъэтхэнкIэ Iэпылэгъу къытфэхъугъэ пстэуи инэу тафэраз, КIэлэцIыкIухэм ацIэ- клэ тхъашъуегъэпсэу ятIо.

ПЭНЭШЪУ Сэфр.

Журналэу «Жъогъобыным» иредактор.

ГъэцэкIэжын IофшIэнхэр

Итеплэ лъэшэу зызэрихъокIыгъ

Мыекъуапэ иурамэу К. Маркс ыцIэ зыхьырым тет унэу зиномер 10-р коммунальнэ хызмэтым щы- клорэ реформэхэм Iэпылэгъу афэ- хъугъэнымкIэ программэм хагъэу- цуи, капиталнэу игъэцэкIэжын зы- рагъэжьагъэр 2009-рэ илъэсым иIо- ныгъо мазэ ыгъэгъэхэм адэжъ. А уахътэм къыщегъэжьагъэу мы унэм теплэу иIэм лъэшэу зызэрихъо- кIыгъ: джырэ лъэхъаным диштэрэ псэоIапхъэхэр агъэфедэхэзэ чIэхъа- пIэхэм пластик шъхъаныгъупчэхэр ахагъэуцагъэх, шагумкIэ щылэ дэпкэхэр къагъэлагъэх, псыкъечъэ- хьыпIэхэр, чIыунэм рыщэгъэ псыры- кIуапIэхэр зэблахъугъэх.

Зигугъу къэтшыгъэ фэтэрыбэу зэхэт унэм щызэхашэгъэ ТСЖ-у «Уют» зыфилорэм итхъаматэр Ген- надий Джемелинскэр ары. Джырэ- благъэ ащ зылудгъэкIагъ, гъэцэкIэ- жьынхэр зэрэлъыкIуатэхэрэр къед- гъэIотагъ.

— Унэу тызыхъэсым ифIо-фа- шIэхэр зезыхъэщтыгъэ гъэIорышIэ- кIо компанием тыкыгъокIыжы, фэ- тэрхэм ябысымхэм ятоварищество икIыгъэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ зэ- хэтшагъ. Унэм чIэхэхэр зыхэлэжъэ- гъэхэ зэхэхъэм зигъо къэсыгъэ Iоф- шIэн шъхъалэхэр щыдгъэнафэхи, тиунэ капиталнэу дгъэцэкIэжынэу унашэо тшIыгъагъэ.

ГъэцэкIэжын IофшIэн лъэпкъхэу къыхэтхыгъэхэм сомэ миллиони 3-рэ мин 870-рэ атефэнэу къэтIы- тагъ. Ащ щыщэу проценти 5-р унэм щыпсэухэрэм тыгъоигъэ. ТишIо- гъоныгъэхэр зыщытымыгъэгъупшэ- хэу подряд организациеу къыхэтхы- гъэм иIофшIагIэ идэгъугъэ ренэу ты- лыплъэщтыгъ. Ащ елътыгъэу икIэ- рыкIэу кIядгъэшIыкIыжыгъэхэри къыхэкIыгъэх. ГуIэным зыдетымы- гъэхьыхэу, джырэ фэдэ амал къызэ-

рэхэмыкIыжыштыр, хабзэр ренэу къызэрэбдемыIэщтыр тэшIэти, зэкIэ IофшIэнэу агъэцэкIэхэрэм ядэгъугъэ тыуплэкIуштыгъ. Ары апэрэмкIэ IофшIэнхэр кIыхъэ-лхъэ хъугъэхэ фэдэу къышчызыгъэхъуштыри. Ау тэ тызыфаем лыкIэгъэхъафэ псэо- лъэшIхэм ауж тикIыгъэп. ТСЖ пстэури джащ тетэу зекIохэмэ кIэ- мыгъожьынхэу къысшIошы.

ЕЛБЭШЭ Руслан.

Илъэс IофшIагъэхэр зэфэхьысыжьых

Кризисым чIэнэгъэшхо аригъэшIыгъ

КъызэтынэкIыгъэ 2009-рэ илъэсыр Мыекъопэ ма- шинэшI заводым иIофшIэ коллективкIэ къызэры- кIоу щытыгъэп. Ары пакIошъ, къин дэдагъ пIоныр нахь тэрэз. КъашIырэ гидроманипуляторхэр нахьы- бэмкIэ зы отраслэм зэрэтелъытагъэхэм ыпкъ кыкIэу, ахэм яIугъэкIын зэхэщэгъаеу щытыгъ. КъаIэмыуп- чIэхэкIэ арыгъэп, зэкIэри зылъэхъэгъэхэ дунэе фи- нанс кризисым щэфакIохэри къызэтыриIажэщтыгъэх. Илъэс пчъагъэкIэ узэкIэлэбэжъмэ Урысыем шапхэ шыхъугъэгъэ товар зэхъожьын шIыкIэри агъэфедэу къыхэкIыгъ. Ежъхэм щэфакIохэм гидроманипулятор- хэр афатIупшыщтыгъэх, ахэм ауасэ къыхъыштым фэ- диз мэзым щылэжъэрэ хызмэташIэхэм пхъэм хэ- шIыкIыгъэ продукцияеу къафарагъашэщтыгъ. Ащ кIа- хыгъэмкIэ IофшIэныр лагъэкIуатэщтыгъ. Ау а Iоф- шIагIэмкIэ ущылэн умылэкIынэу хъуи, къэуцугъа- гъэх ыкIи цыфхэр IугъэкIыгъэнхэм фежъэгъагъэх. Шъыпкъэ, Адыгэ Республикэм цыфхэм IофшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ икъэралыгъо къулыкъу и ГъэIо- рышIапIэ Iэпылэгъу къафэхъуи, ащ къафитIупшырэ мылкъумкIэ предприятием общественнэ IофшIэнхэр шагъэцэкIэхэзэ, коллективым ызыныкIо фэдиэ къа- гъэнэжьын алъэкIыгъ. Арэу щытми, цыф кIуачIэхэм- кIэ чIэнэгъэшхо ашIыгъэу 2009-рэ илъэсыр къызэ- ранэкIыгъ.

Джырэблагъэ предприятием ипашэу ЕмтIылъ Заур- къан къызэрэтфилотагъэмкIэ, заводым нэгырэ 482- рэ шылажэщтыгъэмэ, ащ щыщэу къэнэжыгъэр 265- рэ нылэп. Ахэми акIуачIэ изэу Iоф ашIэн алъэкIырэп ящэфакIохэм заказхэр къызэрамыгъыхэрэм къыхэкIэу. ЯIофшIэхэр нахьыбэмкIэ зыфэгъэзагъэхэр ыкIи Iуа- гъэкIын алъэкIыхэрэр ащэгъэ гидроманипуляторхэм ахэкъутыкIырэ пкъыгъохэр зэрэзэблахъуштыгъэу къа- гъэхъазырыгъэр ары. Агъэлэжъэрэ цыфхэм лэжъапкIэ ятыгъэн фаешъ, тызыхъэгъэ илъэсым иапэрэ мазэ гидроманипулятори 10 къыдагъэтигъэу план зыфа- гъэуцужыгъ. Ахэри гъэтIылыпIэм чIагъэуцощтхэ нахь, джыдэдэм IуагъэкIынхэ алъэкIыштэп.

— КъызэтынэкIыгъэ илъэсым икышхъагъухэм яхъу- лэу IуытымыгъэкIыгъэу гидроманипулятор 290-рэ тилагъ, — еIо Зауркъан. — Апэрэ кварталым 12, ятIонэрэм — 33-рэ, ящэнэрэм — 42-рэ, яплIэнэрэм 75-рэ тшагъэ. IуытымыгъэкIыгъэу джыри гидромани- пулятори 142-рэ тил. Арэу щытми, цыфхэм лэжъапкIэ ятыгъэн зэрэфаер къыдэтIыгътэзэ, 2010-рэ илъэсым иапэрэ мазэ гидроманипулятори 10 къыдэдгъэкIынэу дгъэнэфагъэ. А зэпстэум иIугъэкIын зэрэгъэпсыгъэ- щтыр джырэкIэ къэшIэгъуай. Ау республикэм ипсэо- лъэшIхэм псэоIапхъэхэм апае станокхэм къадагъэ- кIырэ пхъэ материалхэу кубометрэ 600 ышкIэгъэштэу заявкэ къатыгъэшъ, типродукции ятхъожъэ джащ фэдиэ тищэфакIохэм къаIыгъышт, псэоIлъэшIхэм ят- щэжышты. Предприятием иэкономикэ зыгорэуштыгъэ гъэтэрэзыгъэнымкIэ ащ ишIуагъэ къэкIошт.

Заводым иэкономикэ ыкIи ащ дыкIыгъоу бюдже- тым илъэгэпIэ пстэуми финанс кризисым ыпкъ кы- кIэу чIэнэгъэшхо зрашIыгъэр нафэ къэзышIырэ шы- сэхэри Зауркъан къытфыхыгъэх. ГушIыIэм пае, 2008- рэ илъэсым сомэ миллион 408-рэ зыосэ гидромани- пулятор 1082-рэ IуагъэкIын алъэкIыгъагъэмэ, 2009- рэ илъэсым сомэ миллион 77,6-рэ къызыкIэкIогъэ гидроманипулятори 182-рэ нахь ащэн алъэкIыгъэп. Ащ нафэ къызэришIырэмкIэ, илъэсэу икIыгъэм сомэ миллион 330-м ехъу заводым къылэжыштыгъэм къышчылагъ. Ащ къыхэкIырэ хэбзэIахъэу бюджетым илъэгэпIэхэм алукIэн ылъэкIыштыгъэри алэкIэхъагъэп.

Хэти къыгурэIо ренэу ащ тетын зэримылъэкIыштыр, згорэм финанс кризисым хэгъэгур къызэрэхэкIы- жыштыр. Ау ятIонэрэ къыныгъоу зигугъу къэшIы- гъэн фаер кадрэхэмкIэ чIэнагъэу ашIыгъэр ары. Ауштэуи IэпIэсыныгъэ дэгъу зыхэлэ рабочхэр гъо- тыгъошIугъэхэп. Илъэс зэкIэлъыкIохэм ахэр кынкIэ къэдгъотыгъагъэх. ПIэлъэ мычыжъэм IофшIэныр тэ- рэзэу рагъэжьэжын залъэкIкIэ джыри кадрэхэр зэ- згъэгъотыжыгъэнхэ фаеу хъушт.

— Лъэшэу гухэкI цыфхэр IудгъэкIынхэ фаеу зэ- рэхъугъэр, — еIо Зауркъан. — Ау нэмыкI хэкIыпIэ шыIагъэп. Мары 2008-рэ илъэсым заводым гурыт лэжъапкIэр сомэ мин 14-м щылъыIэсыгъагъэмэ, 2009- рэ илъэсым сомэ мини 7,5-м шIодгъэкIын тлэкIы- гъэп. Ау IудгъэкIын фаеу хъугъэхэм янахьыбэм тэ лэжъапкIэу яттыштыгъэм фэдиэ къызышIалэжын Iоф- шIапIэ амыгъотыгъэу къэбархэр къытлэIэсыхъэшъ, пIэлъэ мычыжъэм IофшIэныр тэрэзэу едгъэжьэжын зытлэкIыкIэ рабочхэри къэтыгъоижышIунхэм ты- щэгугъы.

ГухэкI мыхъун ылъэкIырэп бэдзэр зэфыштыкIэ шыIагIэм иапэрэ илъэс кынхэм къахэкIыжы, дэхэ- кIаеу ылъэ теуцожьы, республикэм ит предприятие анахь инхэм ащыщэу Мыекъопэ машинэшI заводым гъэхъэгъэшIухэр ишIыхэу зышIуоблэгъэ лъэхъаным дунэе финанс кризисым лъэшэу къызэрэзэтыриIжа- гъэхэр. Ау заводым зиужыжыным тышчыгугъы тшIоигъу.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

ЖЪЫ ХЪУГЪЭХЭР АІАХЫЖЪЫЩТЫХ

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиныр икыгъэ тхьамафэм УФ-м промышленностымкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу Виктор Христенкэм Іуагъ. ЗэІуагъуым шытегушылагъэх автомобилъ псынклэху зыныбжэ илээси 10-м ехугъэхэр хабзэм ыцІкІэ зышалахыжыщт чыплэхэр кызылхыгъэнхэм. Виктор Христенкэм кызырІуагъэмкІэ, джы-

гъэхьанэу. Субсидиеу хабзэм кыуиты-рэм хьакъулахь хагъэкІыщтэп. Ау птыжын плъэкІыщт машинэр зиём илээсым нахь мымакІэу тетхэгъагъэу шытын фае. КъэІогъэн фае, программэм хэлэжъэн фит автомобилыр илээси 10 ныбжэ илэми ар зэхэкъутагъэу, аварие ужэу шытын зэримылъэкІыщтыр. Автомобилыр зиём ар дилерым кыфифын фае, е машинэр мызекІомэ, ыпкІэ аритынышъ къаригъэщэн фае.

Пунктхэу кызы-Іуахыщтхэм жъы хъугъэ «жигулихэм» афэшъафэу ІэкІыб хэгъэгухэм къащашъфыгъэхэри ащалахыжынхэ алъэкІыщт, ау субсидиер агъэфедзэ къащэфын алъэкІыщт автомашинэхэр Урысыем кышдагъэкІыгъэхэр е шаугъоигъэхэр арых нылп.

Министрэм кызырІуагъэмкІэ, программэм модель 60 — 65-рэ фэдиз хэлэжъэщт. Программэр гъэцкІэжыгъэным пае хабзэм сомэ миллиарди 10 къетІупшы ыкІи ащ ішІуагъэкІэ автомобиль мин 200-м еху цыфхэм алахыжын алъэкІыщт.

Мыщ ехышъыр программэхэр США-ми Европэми ащагъэцакІэх ыкІи ахэм ішІуагъэу апылтыр транспорт зилэхэм бэшлагъэу къагурыІуагъ: программэр гъэцкІэжыгъэнымкІэ хабзэм кытІупшырэ ахыщэм елгытыгъэмэ, хэлэжъэ зышІоигъоухэм япчъагъэ бэкІэ нахыб.

Жъы хъугъэу атыжын алъэкІыщт автомашинэ лъэпкъхэм ащышъхэ: АвтоВазым кышІырэ автомобиль лъэпкъ пстэури; «Шевроле Круз», «Шеви Нива», нэмыкІхэр; УАЗ-м кышІыхэрэр, джащ фэдэу «Фиат Альбиа»; «Форд Фокус»; «Рено Логан»; «Хенде Акцент», «Соната»; «Тойота Авенсис», БМВ-м имодель зырызхэр, ащ нэмыкІхэри.

ЕЛБЭШЭ Руслян.

рэкІэ ащ фэдэ чыплэ 15 Іэпэ-цыпэ Урысыем кышдагъэкІыгъэх ыкІи бэ темышІэу адрэ субъектхэми къащызэІуахыхэу агъэнэфагъ. Владимир Путиным игъо зэрилъэгъугъэмкІэ, гъэтхапэм и 8-м кышдагъэкІыгъэу субъект пстэуми а ІофшІэныр ащызэхъэгъэн фае.

Программэм зэригъэнафэрэмкІэ, автомашинэхэу (зионтэгъугъэ тонни 3,5-м шІомыкІыхэу) 1999-рэ илээсым ыпкІэ кыдагъэкІыгъэхэр пунктхэм ащатыжынхэ алъэкІыщт. Ащ ычІыплэкІэ субсидиеу сомэ мин 50 къафалытэщт автомашинакІэ къэщэфыгъэным пэІуа-

Пенсиехэр

УпчІабэ кызышыуцухэрэм, зэхьокІыныгъэхэр бэрэ зыфэхъухэрэм ащыщ сэкъатныгъэ зилэхэм япенсие кызыралыгъэрэ шыкІэр, ащкІэ шапхэу шылэхэр.

КъэшъошІэжын фае 2002-рэ илээсым пенсие реформэ зэрэшылагъэр. ЗэхьокІыныгъэу а реформэм кызыдихыгъагъэхэм ащышъхэ ащ ыпкІэ кызыралыгъэщтыгъэм фэмыдэу, сэкъатныгъэ зилэхэм, купэу ахэр зыхахэхэрэм емылгытыгъэу, Іоф ышІэн амалэу цыфым илэм («степень ограничения трудовой деятельности» зыфалорэм) кыпкырыкІыхэзэ, япенсиехэр къафалыгъэу зэрэагъэжыгъагъэр. А «степенным» (я ІІІ-рэ, я ІІ-рэ, а І-рэ) елгытыгъагъ пенсием ибазовэ Іахь зыфэдизыштыри. Унашъо зэрашІыгъагъэм тегъу, илээситІум кыкІолІ а шыкІэм тегъахыжынхэ, сэкъатныгъэ зилэхэм зэкІэми тІэкІу-тІэкІуэ Іоф зэрашІэн алъэкІыщт амалым елгытыгъэу япенсиехэр къафалыгъэжынхэ фэягъ. 2004-рэ илээсым кышдагъэкІыгъэу а шыкІэм тегъу ышІэкІэ зигугъу къэтшыгъэ цыф купхэм пенсие афагъэуцущтыгъ.

Ау а шыкІэм цыфхэр ыгъэрэзэщтыгъэхэп, сыда пІомэ **цыфым Іоф зэришІэн ыльэкІыщт амалэу кыфнагъэр сэкъатныгъэу илэм елгытыгъэу купэу ар зыхэты хъугъэм (группэу фагъэуцугъэм) диштэщтыгъэп**, ащ ыпкІэ кыкІыкІэ, нахыбэрэмкІэ пенсиеи нахь макІэ хъуцтыгъ.

Сэкъатныгъэ зилэхэм яобщественно организациехэми анаІэ тырадзэщтыгъ, игугъу бэрэ къашІыщтыгъ мыхэм, сэкъатныгъэ зилэхэм, ащышхэм ІофшІэлпэ чыплэхэр агъотынхэр нахь къын зэрэхъугъэр. ТапэкІэ я ІІ-рэ, ары пакІошъ, а І-рэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэ зилэу экспертхэм тхылъ кызыратыгъэхэр ІофшІаплэхэм аІутынхэ алъэкІыщтыгъэмэ, мы реформэм ыуж я ІІІ-рэ купым хэхьэхэрэм ар къадэхъужыщтыгъэп.

Мыхэм зэкІэми апкІэ кыкІыкІэ, Урысые Федерацием псауныгъэр къэуэхумэгъэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхьоныгъэмкІэ и Министерствэ унашъо ышІыгъ мы цыф купхэм тапэкІэ япенсиехэр къазерафалытэщтыгъэм — сэкъатныгъэу ялэм елгытыгъэу группэу ратыгъэм кыпкырыкІыхэзэ пенсиегъэуцугъэным — икІэрыкІэу тегъахыжынхэу.

Сэкъатныгъэ зилэхэм япенсие непэ ІахытІоу зэхэлъ: базовэр ыкІи страхоуир. Ыжыкырэр — страхоуир — зыфэдизыр зэлыгытыгъэр сэкъатныгъэ зэриІэм пае пенсие кызыратыгъэр цыфым 2002-рэ илээсым нэс илээс пчъагъэу Іоф зэришІагъэмрэ лэжъапкІэу илагъэмрэ. Базовэ Іахыр зыфэдизыр епхыгъ сэкъатныгъэу иІэр зыфэдэм, группэу сымаджэм фагъэуцугъэм. Джы щылэ мазэм и І-м кышдагъэкІыгъэу ахэр зэхагъэхъажык, пен-

сиер зэрэпсауу зы шапхэм тетэу индексация ашІыным пае ыкІи ар зыфэдизыр джы зэлыгытыгъэщтыр цыфым сэкъатныгъэу илэм кыкІыкІэ группэу фагъэуцугъэр ары.

2010-рэ илээсым ищылэ мазэ кышдагъэкІыгъэу сэкъатныгъэ зилэхэм япенсие джы зыфэдизыштыр: а І-рэ купым хэхьэрэ (а І-рэ группэ зилэхэм) — сомэ 5124-рэ; я ІІ-рэ купым хэхьэхэрэм — 2562-рэ; я ІІІ-рэ купым хэхьэхэрэм — сомэ 1281-рэ.

ГушыІэм пае, сэкъатныгъэу иІэмкІэ а І-рэ купым хэхьэу сэкъатныгъэ ыкІи Іоф зэришІэн амалэу иІэр яІонэрэ степенэу шытмэ, ащ ипенсие сомэ 5124-рэ хъуцт. Зэжъугъапш: 2009-рэ илээсым ащ кыратыштыгъэр сомэ 2562-рэ.

Джыри зы чыплэ шъунаІэ тешъодгъадзэ тІоигъу. Шапхэу агъэуцугъэхэм, мы лъэныкъомкІэ унашъоу шылэхэм кызырагъэлыгъэрэмкІэ, цыфым сэкъатныгъэу иІэр («группа инвалидности» зыфалорэр) ІофшІэн амалэу иІэу агъэунафыгъэм («степень ограничения способности к трудовой деятельности» зыфалорэм) нахь инымэ, пенсие зэрэфагъэуцущтыр нахыбэ кызырэфикІырэр яІэубытылэу ары. КІэкІэу къэпІон хъумэ, пенсиеу цыфым джырэ нэс кыратыштыгъэр нахь макІэ хъун ымылъэкІыщтэу ары кызыралорэр.

Сэкъатныгъэ зилэхэм япенсиехэм зэхьокІыныгъэу афэхьурэр

	я ІІІ-рэ степень зилэхэр			я ІІ-рэ степень зилэхэр			я І-рэ степень зилэхэр		
	я І-рэ группэ зилэхэр	я ІІ-рэ группэ зилэхэр	я ІІІ-рэ группэ зилэхэр	я І-рэ группэ зилэхэр	я ІІ-рэ группэ зилэхэр	я ІІІ-рэ группэ зилэхэр	я І-рэ группэ зилэхэр	я ІІ-рэ группэ зилэхэр	я ІІІ-рэ группэ зилэхэр
2009-рэ илээс, тыгъэгъазэр	5124	5124	5124	2562	2562	2562	1281	1281	1281
2010-рэ илээс, щылэ мазэр	5124	5124	5124	5124	2562	2562	5124	2562	1281

Гупчэ гъэзетхэм кышауытыгъэхэр кызыфигъэфедзэ зыгъэхъазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

ГЪЭЗЕТЫР КІЭЩАКІО ФЭХЪУГЪ

ТэхьутэмыкЪое районым псэупІэ 28-рэ ит, ахэм цыф сэкъатыбэ адэс. Сэкъатхэм язытфанэ фэдизыр кІэлэцІыкІлх. Ахэм ащышхэр а дагъор яІэу къэхъугъэх, ащышхэм тхьамыкІэгъо зэфэшъхьафхэр къахуліахи, насыпынчъэу къэнагъэх. КІэлэцІыкІу сэкъатхэр зэкІэ учетым хэтых, гужъуагъэ хэмытэу, игъом ахыщэ ІэпыІэгъур араты. Ащ нэмыкІэуи зигъот мэкІэ унагъоухэм арыс сабый сэкъатхэм шъхьафэу ахыщэ е шІухьафтынхэр араты. БэмышІэу район администрацием ахыщэ шІухьафтынэу сомэ 500 зырыз анахь зытефэрэ сабыйхэм аритыгъ.

Ахэм анэмыкІ ІэпыІэгъу амалхэми район администрациер яусэ, хэкІыплэхэм алъэхъу. Мызэгъогум Іофым кІэщакІо фэхъугъэр район гъэзетэу «Согласие» зыфилорэр ары. Гъэзетым иредакције акције «Іоф дэгъу» зыфилорэр зэхичэгъагъ, ар сабый сэкъатхэм ІэпыІэгъу афэхъунхэм фэгъэхъыгъагъ. ИлээсийкІэ узэкІэІэбжыкІэ районым итарихь кыІуагъэу «Радители земли Тахтамукайской» зыфилорэ тхылъыр кыдэкІыгъагъ. Журналистхэм ястатъахэр ащ кыдэхъагъэх, зэхэзыгъэуцагъэр ПратІэкъо Зубер, район гъэзетым иредактор шъхьаІыгъ а лъэхъаным. Тхылъым районым итарихь кыІуатэ, Адыгэ Республикэр зызэхашагъэр илээситІэ зэрэхъугъэм ар фэгъэхъыгъагъ. Тхылъэу ащагъэхэм къакІэкІыгъэ ахыщэр сэкъатхэм афашІыгъэ шІухьафтынхэм апІухьагъ.

ШІушІэ акцием зэкІэ кыкІэлэжъагъэхэм гъэзетым иредакције иІофышІэхэр лъэшэу афэрэзэх, ар хагъэунафыкІэу тхьэшъугъэпсэу арало. Ахэм ащышхэ мыщ фэдэ ІофхэмкІэ чанэу зыкъэзыгъэлыгъагъоухэу районым ПенсиехэмкІэ ифонд игъэІорышІаплэ, ТэхьутэмыкЪое народнэ судыр, милицием ирайон отдел, сатыушыІпІэ-кыгъэлыгъэуаплэу «Панда» зыфилорэр ыкІи нэмыкІхэр.

Район администрациер яІэпыІэгъоу, предприятиехэм ыкІи организациехэм япащэхэр зэхашэщтых. Районым сэкъатэу шыпсэуэхэрэм япчъагъэ зыпкІэ итэп, зэхьокІэу мэхъу. ГушыІэм пае, илээс заулэкІэ узэкІэІэбжыкІэ районым сэкъатэу исыгъэр нэбгырэ 6170-рэ хъуцтыгъэмэ, икІыгъэ илээсым ахэм япчъагъэ 5695-рэм нэсыштыгъ.

ФэгъэкІотэнхэр зилэхэу соцпакетхэр районымкІэ къаІызымыыхэрэм япчъагъэ 2006-рэ илээсым процент 55-рэ, 2007-м — 59-рэ, 2008 — 2009-рэ илээсхэм процент 68-рэ хъугъэ. Ахыщэ Іахьхэу, пенсиехэу кыратыхэрэм къахагъэхьорэ ахыщэ тІэкІлум шІуагъэ кытырэгъ: уасэхэм къахэхьо, ахыщэм ыуасэ пыут мэхъу.

— Районым сэкъатхэм япэублэ организациехэу блы ит, — еІо сэкъатхэм ярайон общество иправление итхьаматэу Хъут Юныс. — Организацие пэпчэ тхьаматэ иІ, ахэм пкІэ хэмылэу Іоф ашІэ. ЗэкІэми япшъэрылхэр дэгъоу агъэцакІэх. Ахэр ЕмТыІы А., Приходько И., Сокольников Н., Сэхьутэ Ф., Шъоумыз Р., Хъуцт Ш. ыкІи Хьарэхъу М.

Правлениери, организациехэм япащэхэри сэкъатхэм яфитыныгъэхэр, фэгъэкІотэнэу яІэхэр зэрагъэцакІэхэрэм лъэплэхэ, ящылагъэ хъумэ ІэпыІэгъу араты, сымэдджэщхэм ачІэлыхэм, унэхэм ащыІэхэм адэжэ макІох, гушыІэгъу афэхъух, агухэр къаІэты, язэшыгъо уахытэ атырагъэу, гъэзетхэм афыкІэтхэх, тхылъ горэхэр ашІынхэ фае хъумэ адэлэпыІэх.

ХЪУЦТ Шэбан.

ЛЪЭНЫКЪО ПСТЭУРИ ЯНЭПЛЪЭГЪУ ИТЫГЪ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Комитетхэм лъэныкъо эфэшъхьафхэм афэгъзагъэхэу Парламентым и Регламентрэ хэбзэихъухъан ыкӀи уплъэкӀун иофшӀэнымкӀэ планэу ащ ыштэрэмрэ атегъэпсыкӀыгъэу ялофшӀэн зэхашэ. А шӀыкӀэм диштэу иоф ышӀэзэ псэлӀэшӀынымкӀэ, транспортнымкӀэ, связымкӀэ ыкӀи унэ-коммунальнэ хъызмэтымкӀэ Комитетэу Шъхьэлэхъо Аскэр зипашэм къыззтынэкӀыгъэ 2009-рэ илъэсым зэхэсыгъо тӀокӀ иагъ ыкӀи ахэм иофыгъо 27-м ащыхэплӀагъэх. Мы комитетым Шъхьэлэхъо Аскэр нэмыкӀэу депутатиплӀ хэт: Ордэн Мурат, ДзэлӀ Аскэр, Геннадий Дудиновыр ыкӀи Александр Марченкэр. Илъэсым къыкӀюцӀ законхэу ыкӀи унашӀохэу Къэралыгъо Советым — Хасэм шыпхырагъэкӀыгъэхэм, анахъэу анаӀэ зытырагъэтыгъэхэм, хэдзакӀохэм зэралукӀыгъэхэм, Парламентым иофшӀэн зэрэхэлэжьагъэхэм афэгъэхьыгъэ отчетэу комитетым къышагъэ кӀэлъыкӀюу къыхэтӀуты.

ХАБЭЭ зэрэгхүгээ, комитетым илофшлэнкэ лъэныкыо шъхьалзу щытых псэолъэшлыным, транспортным, связым ыкӀи унэ-коммунальнэ хызымэтым япхыгъэ Тофгыгъохэм ахэплэгъэныр. Ащ ыкӀи ежидепутат фитыныгъэхэм атэгъэ-псыкӀыгъэу комитетым итхьаматэу Шъхьэлэхьэ Аскэр кӀэщакло фэхьуи, Къэралыгъо Советым — Хасэм халъхьэгъагъ Адыгъ Республикэм изакон ипроектэу «Адыгъ Республикэм и Законэу «Организациехэм ямылыкку пae атырэ хэбзэлахьыр» зыфиорэм ия 4-рэ статья зэхьоклыныгъэхэр фэшлэгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиорэр. А законопроектыр къагъэхьазыргъагъ фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ачӀэсхэм амыгъэккощырэ мылыккур зэгъусамхэу эздагъэорышлэным пae фэтэрэхэм ябысымхэм зэхашэрэ товариществэхэм хэбзэлахьыу атыралъхьэштыгъэр атырахыкӀэз республикэм иуно-коммунальнэ хызымэт илофшлэклэ нахьыбэу шуагъэ къытэу гъэпсыгъэн гухэлъым пae. 2009-рэ илӀэсым гъэхьапэм и 25-м Къэралыгъо Советым — Хасэм илӀэгъэ зэхэсыгъом законыр щаштагъ. Ащ къышчыбулагъэу унэ кооперативхэм, унэ-псэолъэшл кооперативхэм, квартирабэу зэхэт унэм ибысымхэм зэхашэрэ товариществэхэм организационим имылыкку пae атырэ хэбзэлахьыр амытыжыныу агъэпсыгъ.

ДЖАЩ фэдэу депутатэу Шыхээлэхьо Аскэр клэ-шакло фэхьуи, клуахэ зилэ за конодательствэ Урысые Федерацием Кэлэлэгъпсынымклэ ико-декс ишапхэмэ адинштэу гъп-сыжыгъэн гухэлъым пае аштагъ «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм ичлылэ планирование исхемэ хахьэхэрэр, аз зрагъгъавазырырэ ыкли аш зэхьокныгъэхэр зэрэфашлэхэрэ шлыклер» зыфилорэм ия 7-рэ статья зэхьокныгъэхэрэфашлы-гъэнхэм ехьылагъ» зыфилорэр.

КЪРАЛЫГЪО Советым — Хасэм изэхэсыгхохэм гухэлъ гъэнэфагъэм толхытэгъэ Республикэ программу «Адыгэ Республикэм къэлэгъэпсынымкIэ хэхьоныгъэхэр егъэшыгъэнхэр» зыфилоу 2006 — 2010-рэ илъэсхэм ателыгтагъэм илэгъогогуу зэхьокыныгъэхэр фашыгъэх. Парламентым жьоныгъуакIэм илэгъэ зэхэсыгъом щастэгъэ зэхьокыныгъэхэр зыфэгъэхьыгъэхэр Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыхэхьэлъэ мыльккоу программэм илофыгъохэм ягъэцкIэжьын пэлухъанэу ыпкIэ

агъэнэфэгъагъэм ибагъэ зэхьоклыныгъэ фамышлэу, Иофыгъохэм мыхькур зэрагегощэгъэшт шыкълэу агъэнэфэгъагъэм зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэр арыгъэ. Номыклэу къэплон хъумэ, «Къуачлэ зилэ генеральнэ планхэм зэхьоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм хэлэжьэгъэныр ыкли псэуплэхэм ягенеральнэ планыклэхэр, къэлэ койхэм ягенеральнэ планхэр зэхэгъэуцогъэнхэр» зыфилорэ Иофогъом 2010-рэ илгъэсым пэлуагъэхъанзэ шытыгъэ мыхькум шыщэу сомэ миллиони 4,5-рэ 2009-рэ илгъэсым гъэфедгъэныр арыгъэ. Аш тетэу шыгъэн фаеу зыкълшытыгъэр псэуплэхэм ягенеральнэ планхэм, къэлэ койхэм ягенеральнэ планхэм язэхэгъэуцон 2010-рэ илгъэсым шыщлэ мазэ и 1-м ехуллэу зэшлохыгъэн фаеу Урысые Федерацием Къэлэгъэпсынымклэ икодекс ыгъэнафэщтыгъэшш ары. Къыклэуыклогъэ зэхьоклыныгъэитлоу бэдзэогъум ыкли тыгъэгъазэм Программэм депутатхэм фашлыгъэхэри мыхьлоу ащ пэлуагъэхъащтыр нахьыбэ шыгъэным фогъэхьыгъагъэх.

Джаж фэдэу Адыгэ Республикэм 2009-рэ ильэсымкIэ ибюджет ехьыллэггэ Законом ипроект халпгэхэ зэхьум депутатгэу Шхьэлэхэ Аскэр ыгтыггэ гьэтэрзыхьжыным ишуаггэклэ Программэм игьэцкIэжыны епхыггэ юфыггэхэм апэуаггэхьанэу агьэнэфэггэггэ сомэ миллиони 9-м ычIыпIэклэ миллиони 10-рөни 752,7-у Парламентым изэхэсыггэ шуахэсыггэаггэ.

КОМИТЕТЫР клэщакло фэхуи, 2009-рэ ильэсым малыльфэгэум «Чыплэ планированием ехыыллэгэз Иофгыбохуу федеральнэ законодательством ыгэнафэхэрэр гэзэклэ-жыгыгэнхэм муниципальнэ образованиехэр зэрэфэхэазырхэ шыкыкэр» зыфилорэ темэмклэ парламент едэлүорэ эхэщэгэагэх. Ахэм ашаггэнэфагэх чыплэ планированием ехыыллэгэз Иофгыбохэр зшлуахыхэ зыхыуклэ кыныгыбоу зэрихыы-плэхэрэр: кызлэгтэпсын докумен-тациер зэхэгэуцоггэным пае муниципальнэ образованиехэм икёуу мылькү зэрямылэр, кызлэгтэпсын документациеру зэхэгэуцорэм идэггүтэу уиэгэрэ-зэнэу зэрэщымытыр, республи-кэм ишёолтырхэм ыкы муниципальнэ образованиехэм джырэ уахытэм тегэпсыкыкыгэз топо-графии сурэтхэр зэрямылэхэр, Урысые Федерацием Кызлэгтэ-псынымклэ кодекс ыгээнэфэрэ положениехэр гэзэклэжыгы-гэнхэм пае ишыкылгэгэ норма-

тив базэр зэримыкьурэр, кьэлэгэпсын ЮфшІным ыльэныкьокІэ ІэпІэсэныгъэ зыхэлъ специалистхэу яІэхэр зэримыкьухэрэр, нэмыкІ льэныкьохэр.

Парламент едэлүнхэм ахэлъагъэх Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатхэр, Адыгъ Республикэм иминистрэхэр, гъэцкълэкъо хабзэм иорганхэм ялэшъхьэтетхэр, муниципальн образованиехэм япашэхэр, народнэ депутатхэм я Советхэм ятхьаматэхэр, архитектурэм ыкӀи псэолъэшӀ отраслэм ялыкӀохэр. Парламент едэлүнхэм ашаштэгъэ рекомендациехэр гъэцкълэкъыбгъэнхэм Иоф дашӀ Адыгъ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ чыплӀ зыгъэорышӀжбыным иорганхэмр. А Иофгъо-хэм ащышхэр агъэцкълэкъыбгъах: гухэлъ гъээнэфэгъэм тегъэпсыкӀыгъэ РеспубликӀэ программэу 2006 — 2010-рэ илъэсхэм ателытагъэм икыу федицуу мылыкӀу пӀэуагъах; муниципальнӀ образованиехэм ягъунапкъэхэр тхыгъэнхэм ыкӀи ух-сыгъэнхэм ехыллӀгъэ ИофшӀ-ныр лыагъэкӀагъ; муниципальнӀ образованиехэм чыплӀэ планированием идокументхэм язэхгъэузон зрашхьзэхъагъэм ехыллӀгъэ къбархэр муниципальнӀ образованиехэм япашэхэм Адыгъ Республикэм архитектурэмкӀ ыкӀи къэлэгъэпсынымкӀи и Комитет къылыагъэ-лӀсых.

АДЫГЭ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет клэшакло фэхэун, Адыгэ Республикэм изаконпроектэу «Къэлэгъэпсын Иофшлэнын ехыллэгъ» зыфиорэр 2009-рэ илэзсым гъэтхэпэм кыбгъэхъазыирыгъагъ. Апэрэ еджэгумклэ ар Парламентым зештэ уж ащ Иоф дэшлэжыгъээн фæу зэрэщытыгъэм ыпкэ кыкклэу, а пшэзырлым изэшлэхын кыхахгъэлэжэщт купыр зэхэщэгъэнын ехыллэгъэ унашгъо парламентым ышыгъагъ. Шхъхэлэхъо Аскэр випэшэгъэ а купым хагъэхъэгъагъэ депутатэу Геннадий Дудиновыр, Прокуратурэм, УФ-м юстициемклэ и Министерствэ и Гъэлорышланлэу Адыгеим шыцэм, Парламентым иправовой Гъэлорышланлэу, Адыгэ Республикэм и Президент ыкли Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иправовой Гъэлорышланлэу ялыкхлэхэр. Зэхашэгъэ купым зэхэсыгъуиплэу илагъэм законпроектыр УФ-м Къэлэгъэпсынмклэ икодекс ишапхъэхэм адиштэу ащадгъэпсыжы, 2009-рэ илэзсым бадзэогъум и 22-м за-

коныр Къэралыгъо Советым —
Хасэм ыштагъ.

Адыг Республикэм Аппсольэшш отраслэ Юфхэр кызээрэщыхылыгагэхэм ыкш дунэ финан кризисым аппк кыкшэу, псольэшш предприятиехэм ятхуаусыхабэ комитетым кыылукшэу зэриублаггэм кыххэкшэу, депутатэу Геннадий Дудиновыр клэщакло фэххуи, комитетым мэкшоугу мазэм зэхигъузоогагэ ыкш Кьэралыгбо Советым — Хасэм изэхэсыгбо хилххэггагэ Федеральнэ хэбзэлах ктулыкшым и Гьэфорышлэплэу Адыг Республикэм щыгэм фэклорэ джэпсалгэ. Ар фэгъхыггагэ псольэшш отраслэм ипредприятиехэм хэбзэлаххэмклэ кыиыгбоу ателххэм нах кыаклэггэчыггэным. Зыкыиыггэ ахэлэу депутатхэм джэпсалгэм кыдырагэштэггагэ.

КОМИТЕТЫМ итхьаматзу КШхьэлэхьо Аскэр клэ-
щакло фэхьуи, Парламентным
хильхьэгъагь Адыгь Республи-
кэм изакон ипроектзу «Адыгь
Республикэм и Законзу «Къэ-
лэгъэпсын Иофшлэным ехьы-
лагъ» зыфиорэм зэхьоклны
гъэхэр фэшпыхъэнхэм фэгъэ-
хьыгъ» зыфиорэр. Адыгь Рес-
публикэм къэлэгъэпсын проекти-
рованиемкэ инормативхэр ыкли
ащ ишъолыърхэм япланировка
ищыклэгъэ документациер зэ-
хэгъузогъэнхэм иамалхэр зако-
ным къетых къэлэгъэпсын Иоф-
шлэным ылынэныкълэ Адыгь
Республикэм икъралыгъо хэб-
зэ органхэм яфитныгъэхэр гъэ-
цэкълэгъэнхэм пае а Иофшлэнхэр,
фэлэ-фашлэхэр зшлозыхьыштху
фэшклэ гъэпсыгъэ автономнэ
учреждение зэхэщэгъэштзу за-
коном зэригъэнафэрэм ишлуа-
гъэкълэ. Зыцл къетлогъэ законом
2009-рэ илъэссым чъэпыогъум и
21-м аштагъ.

УПЪЭКЮНЫМКІЭ
фитыныгзуу комитетым
илэхэр гээцкэлжыыгэнхэр рензу
комитетым инэлэлгуу итыг. Депу-
татэу Шэхээлэхэ Аскэр
кээшакло фэхуи, Кээралыгбо
Советым — Хасэм шэклогум
илэгэ зэхэсыгэм «Правитель-
ствэ сыхатым» тегтэпсыкы-
гэу депутатхэр шедэлугэх
Адгыг Республикэм иминистр-
хэм я Кабинет кышгарэхэзы-
рыгэ кэбарэу Федеральнэ за-
конэу «Унэ-коммунальнэ хызы-
мэтым шыклорэ реформэхэм
лэпылэгү афэхуэгэнымклэ Фон-
дым хышыллагэ» зыфилорэр ти-
республикэ зэрэшагээцкэлэ-
жырым фэгэхыгыгагэм. Депу-
татхэр ашлогээшлэгэнэу а кэ-
барым едэлугэх ыкли нэужым
упчлабэ кыатыгыгаг. Ащ хыш-
лэгэ унашэу ашыгэм ми-
нистрэхэм я Кабинет лэыныкы-
ладжы эшлэхыгэныр игэу
фильэгүштыгы: фэтэрыбэу зэхэ-
т унэхэу капиталынуу агээц-
кэлжын фаехэм яхышлэгэ кэ-
бархэр зыхэлр республикэ баз
гээпсыгэныр; унэхэр зинуаехэм
ятовариществэхэм фэтэрыбэу
зэхэт унэхэм ятехническэ до-
кументациехэр ятыжыгыгэнхэр
эшлуиынэу; фэтэрыбэу зэхэт
унэхэр капиталынуу гээцкэлэ-
жыгэнхэм пае лофшлэнэу
эшлуахыштхэр агэнафэхэ
зыхыуклэ энергоснабжениемклэ
унэхэм арыт инженернэ системэ-
хэр эблэхуэгэнхэр ыкли агээ-
федэрэ клуачлэхэр кээзылгытэр-
рэ приборхэр ахгээуцогэнхэр
кыдылэтыгэгэныр.

ХЭБЗЭИХЪУХЬАН ыкіи
ХуплъэкІун Іофшіэным

имызактоу, комитетым нэмькл
лэньныхэм ыналэ атыригъэ-
тыштыгъ. Комитетым итхьаматэу
Шъхьэлэхъо Аскэр чыплэ зэ-
фэшъхьафхэм ащызэхашэрэ
лофыгуабэмэ ашылагъ. Ар ахъ-
лэжыагъ Шэуджэн районымклэ
кьутырзу Тихономовым дэт гурыт
еджаплэу №9-м аужырэ оды-
джыным ехьыллэгъэ мэфэклэу
шыклуагъэм, Шэуджэн районым
лофшлэнымклэ ыкйи социальнэ
хъхъоньгъэхэмклэ Гъэоры-
шлэпэу шылэм шыклогъэ мэфэкл
зэлулхэм, Красногвардейскэ
ыкйи Шэуджэн районхэм чы-
плэ зыгъэорышлэжыным ехьы-
лэгъэ семинар-зэлулхэу ашы-
клуагъэхэм, лэжыгъэм илухы-
жыным ехьыллэгъэ республикэ
мэфэклэу Мыекъуапэ шыклуа-
гъэм, Хьакуринэхъэблэ ыкйи
Хьатыгъыжькъос псэуплэхэм
ашыклогъэ цыфгъ зэхыхъэхэм,
Пщыжьхъэблэ кьоджэ еджаплэм
шлэныгъэм и Мафэу шыклуа-
гъэм, архитектурэм и Мафэ
ехьыллэгъэ лофыгъохэу Адыгэ
Республикэм шызэхашэгъагъэ-
хэм, Адыгэ Республикэм шызэ-
хэщэгъэ бизнесым Иэпылэгъу
этыгъэнымклэ Ассоциацием и
Совет изхъэсыгъо, Къыблэ теле-
коммуникационнэ компаниэм
афигъэхэкълэрэ фэло-фашлэхэм
ыхьыллэгъэ бизнес-семинарым,
нэмьклэхэм.

Адыг Республикэм псэолъ-
шынымкIэ, транспортымкIэ,
унэ-коммунальнэ ыкIи гыгу
хызмэтымкIэ и Министерствэ
иколлегие, Адыг Республикэм
архитектурэ ыкIи кьэлгъэпсын
IофхэмкIэ Советэу шызэхэща-
гъэм, джаш фэдэу шэфакIохэм
яфитныгъэхэр кьэуухымэгъэн-
хэмкIэ ыкIи рэхатныгъэ ягъэ-
гъотыгъэнымкIэ Федеральнэ
кьулыкьум шызэхэщэгъэ Обще-
ственнэ советым зэрэхэтым
елытыгъэу, депутатэу Шхьэл-
лэхэ Аскэр ахэм ялофшIэн ча-
нэу хэлажъэщтыгъ. Джаш фэдэу
унэ-коммунальнэ хызмэтымкIэ
комиссием хэтэу, цIыфхэм
ятхасыхэхэм яхыбIлэгъэ зэхэ-
сыгъогуу дэкIыхэзэ зэхэщэхэ-
рэм ахэлажъэщтыгъ. Шэуджэн
районым гъэсэнныгъэм иучре-
дению итхэм бэрэ ашыIагъ,
Iофыгъо зэфэшъафхэр зэхэ-
щэгъэнхэмкIэ ишIуагъэ ари-
гъэкIыгъ, гъэмэфэ зыгъэпсэ-
фыгъо лъэхъаныр кызыскIэ
кIэлэлцIыкIуэхэм япсауныгъэ хы
ШуцIэ Iушум шагъэпытэнэм
пае IыпIэгъу афэхъугъ.

КЪЭРАЛЫГЪО Советым — Хасэм зехигъэуцогъэ графикым тегъэпсыкыгъэу цыфхыр рагъэблагъэщтыгъэх. Шхьэлэхъо Аскэр ышхьэкIэ илъэсым кыкIоцI хэдзэкIо 33-рэ ригъэблагъагъыкIи ахэм атегъэпсыкыгъэу писъмэхэр минералствэ ыкIи ведомствэ зэфшъхьафхэм афигъэхьыгъэх. НахьыбэмкIэ ахэр зыфгъэхьыгъагъэхэр транспорт, унэ-коммунальнэ фэлэо-фашIэхэм япхыгъэ кыныгъохэр ыкIи зычIэсыр унэхэр гъэпсыгъэнхэр ары. Джащ фэдэу партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэу Владимир Путиным общественнэ егъэблагъапIэу Адыгъ Республикэм шырибэм хэдзаклэхэм ашыуIэ-щтыгъ. Ащ имызакъоу, муниципальнэ образованием ипашэ игъусуэ, мазэ кьэс хэдзаклэхэр Шэуджэн районым шыригъэблагъэщтыгъэх.

■ ИЛЭЭС ИОФШАГЪЭХЭР ЗЭФЭТЭХЫСЫЖЪЫХ

Бэдээр зэфыщытыклэ шылакклэ зэджагъэхэу джы тызэрыпсэурэм елытыгъэу угупшысэн хъумэ, хэгъэ-гум иматериальнэ байныгъэ ылъэныккыккэ цыф кызырыклом Урысыем фытыныгъэ гори щыримылэжъ хъугъэу плытэн плэккыщт. Сыда плэмэ нахыпэм лъэпкь байныгъэккэ алъытэщтыгъэ пстэури джы куп маклэхэм алэ илэы хъужыгъэ. Нэмыккэу кэплон хъумэ, пклэнтлэпс хэмылэу мылкъу зэлузыгъаккэ тетыгъор зыубытыгъэхэр ары зэрэхэгъэу зыгъэларышлэхэрэр. Арэу щытми, тызэресагъэу, лъэпкь

байныгъэхэм мээхэр ахэтэлъытэх. Адыгеир пштэмэ, ащ ишъолъыр ызыныккэ лэпэ-цыпэ мээхэм зэлъаубытышъ, жыр аукъэбзышъ ыккэ природэр агъэда-хэшъ, ар байныгъэхэу тымылътэн тлэккыщтэп ыккэ ащ икъэхъумэн мэхъанэу илэм ыккэ кыккычыгъэп, хэмыхъуагъэмэ.

Адыгеим имээхэр апэрэ категориер хагъэхъажыгъэхэу, нахыпэм хъаккэ-ккыккэ хэлъэу зэрэраупкыщтыгъэхэм джы фэмыдэжъми, ахэр къэхъу-мэгъэнхэр, жы хъугъэхэм ачылплэккэ клэхэр гъэтлысыгъэнхэр, мээхэр зыпкь игъэуцожыгъэнхэр, узхэм ыккэ хъацлэ-плацлэхэм ащухъумэгъэнхэр пшъэ-рылэ инэу кээнэжъы. А иофшлэн пстэури кызытэныккыгъэ 2009-рэ илээсым тиреспубликэ зэрэщызэхэгъэгъэ шлыккэм зыщыдгъэгъуазэ тшлонигоу Адыгэ Республикэм мээхэмккэ и Гъэларышлэлэ ипащэу Былымыхъэ Рэщыдэ джырэблагъэ гуцылэгъу тыфэхъугъ.

Лъэпкь байныгъэр къаухъумэзэ...

Шыпккэм тетэу плон хъумэ, тизэдэгущылэгъу зетэгъажэм мээ хъызмэтыр зэрэзэхэ-щагъэм хэшлыккэу фытилагъэмккэ уахътэм тлэккы тыккы-щинагъэу кытцагъэхъужыгъэ джы зэрылэжъэхэр Мээ кодексыккэм кызыдихыгъэ зэхъоккыныгъэхэу Рэщыдэ кыт-фиотагъэхэм. Гуцылэм пае, Адыгеим мээ хъызмэтым иорган шхъалэу итыгъэр нахыпэм федеральнэу щытыгъэмэ, джы ар республикэ органэу хъужыгъэ. Ащ елытыгъэу зэхэщаккэу илэми зэхъоккыныгъэхэр фэхъугъэх. Непэ Адыгеим мээхэми ит: Краснооктябрьскэр, Первомайскэр, Предгорнэр, Хаджэжур, Пэнэжыккыуаер, Курджипскэр. Ахэр шхъафитныгъэ зилэ хозрасчетнэ предприятие хъужыгъэхэу, мээым епхыгъэ иофшлэнхэм ямызаккыу, фэдэ кызыхэккыщт сыдыр нэмыккэ иофшлэни агъэцккэн алъэккыщт. Нэмыккэу кэплон хъумэ, ахэр бюджетым кыхэккырэ мылкъу-ккэ алыгъэхэп, иофшлэнэу зэшлуахырэм кыккэлыагъэр ары зэрэщылэхэр.

— Ахэм мыр шъушлэн, мод-рэр жъугъэцккэн фае тло-нышъ, унашъо яттын тыфитэп, — ело Рэщыдэ Мээ кодексыккэм кызыдихыгъэ зэхъоккыныгъэхэу ыпшъэккэ тыккы-щыуцугъэм къахигъэхъожъзэ. — Мээым дэлэжъэгъэным епхыгъэ иофшлэнхэм апэлу-хъащт мылкъур субвенции шлыккэм тегъэпсыккыгъэу фе-деральнэ бюджетым рес-публикэм кыфетлупщышъ, а мылкъум телытагъэу мээхэ-хэм заказхэр ятэтых, иофшлэнэу агъэцккэгъэм тэфэрэ мылкъур

афэтэтлупщы ыккэ калэжъы-гъэр ары зэрэщылэхэр. Мээым укъэбзыгъэным, жы хъугъэхэу раупккыхэрэр лугъэккыгъэнхэм е ахэм продукция лъэпкь горэхэр ахэшлыккыгъэнхэм кыккэлырэ мылкъури ежъхэм якассэ ехъэ.

Республикэм имээ отраслэ зэхэщаккэу непэ илэм тыщи-гъэгъуазэзэ Былымыхъэ Рэщы-дэ кызырэлыагъэмккэ, я Гъэ-ларышлэлэ занккэу кепхыгъэхэу лесничествилэ Адыгеим ит. Ахэм ахэхъэх Красногвар-дейскэр, Майкопскэр, Перво-майскэр, Гузерицкыскэр. Къа-гъэгъунэрэ мээ шъолъырхэм яинагъэ елытыгъэу, зыцлэ кьетлогъэ лесничествэхэм джыри участкэ шыккыхэр ялэх. Пшъэрылэ шхъалэхэу агъэца-ккэхэрэм ягугъу кэплшын хъумэ, ахэм ахэ-

хъэх машлэхэм ащухъумэ-гъэнхэм ехыллэгъэ иофшлэн-хэр, узхэм ыккэ хъацлэ-плацлэ-хэм ащухъумэгъэнхэр, ахэ-ккыдыккыгъэхэм ачылплэ чы-гыккэхэр гъэтлысыжыгъэнхэр, мээхэм адэлэжъэгъэныр.

— Заказэу яттыхэрэм ате-гъэпсыккыгъэу мээхэзхэм агъэ-цккэрэ иофшлэн пстэури кэп-лытэн хъумэ, бэдэдэ мэхъух, — иккэлотэн лъэгъэккыуатэ Рэ-щыдэ кызытэныккыгъэ илэ-сым иккэуххэм пчъагъэхэмккэ нэлуасэ тафилышъ. — Арышъ, анахъ шхъалэхэм саккыщы-уццт. Мээхэр машлэхэм ащухъумэгъэнхэм ехыллэгъэ ио-фшлэным игугъу кэплшын хъумэ, кызытэныккыгъэ илэсым ащ ехыллэгъэ мониторин-гыр мээ гек-

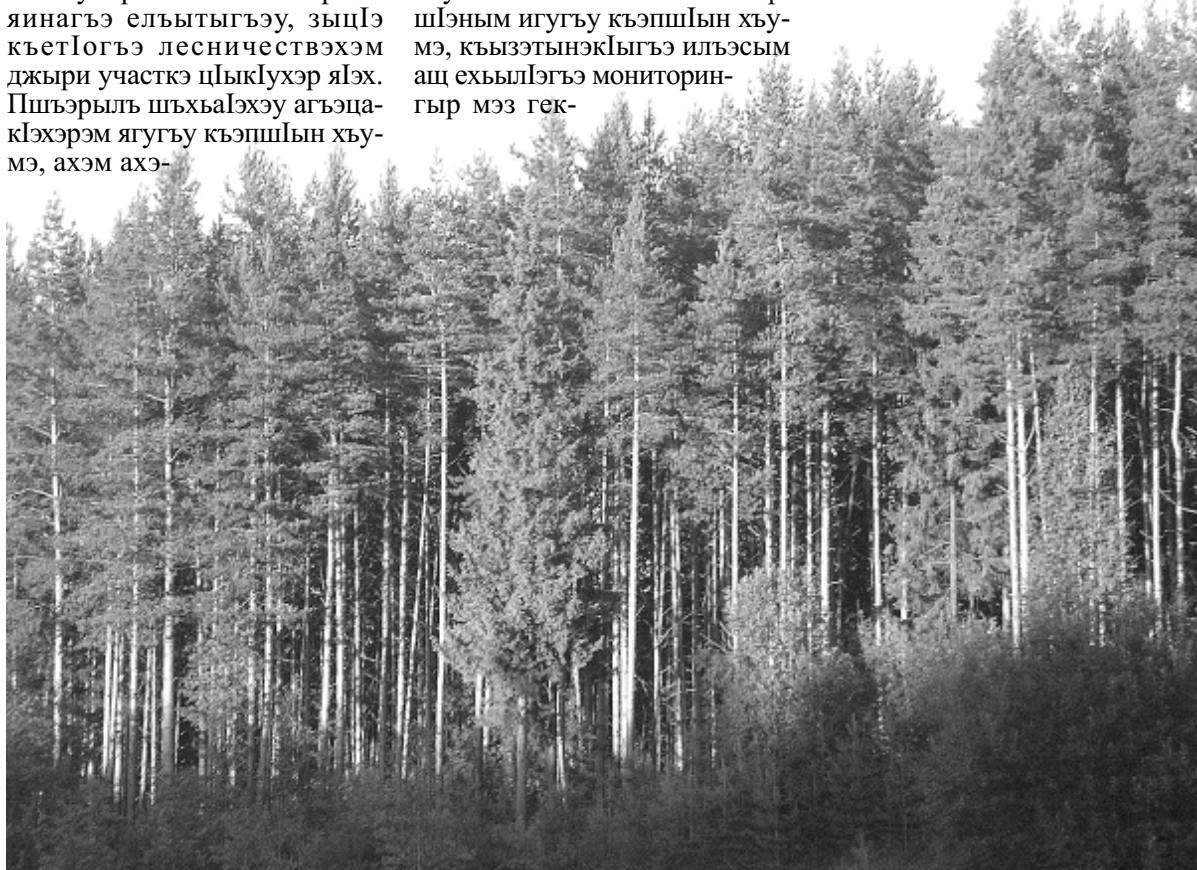
тар мин 240-рэ лэпэ-цыпэм шагъэцккэлагъ. Мээхэр узхэм ыккэ хъацлэ-плацлэхэм ащухъумэгъэнхэм ехыллэгъэ ио-фшлэн шлукае кызытэныккыгъэ илэсым агъэцккэлагъ. Уз къа-узмэ зэгъэшлэгъэным пае мээ гектар 2287,5-рэ ауплэккыгъ. Джащ фэдэу кыккыхэрэм зэрар языхырэ хъацлэ-плэцлэ тлысы-плэхэр гъэккыдыгъэнхэм ехы-ллэгъэ иофшлэнхэр мээ гектар 448-м ашагъэцккэлагъэх.

Нэмыккэ лъэныккыгъэми ягу-гъу кышылгъ тигушылэгъу. Мээым дэлэжъэгъэнымккэ мэхъанэшхо зэрэтыхэрэм ащыц ахэр зыпкь игъэуцожыгъэнхэр. Ащ иофшлэн бэккае кыде-лытэ: кыккэлыккыхэрэ пыры-пыщухэр раупккыхэрэ ыккэ нахъ гугъаплэ зэпхыгъэн фаехэр къагъанэхэрэ зэраделажъэхэрэр, жы хъугъэхэм е щымытыжъ-хэм ачылплэккэ клэхэр гъэтлы-сыгъэнхэр, ащ пае чылапхъэ-хэр зэлулэгъэккыгъэнхэр ыккэ агъэтлысыщтхэр кыгъэккы-гъэнхэр. Илэсым кыккэлоцккэ мээым зыпкь игъэуцожыгъэ-ным ехыллэгъэ иофшлэнхэр гектар 505,6-м ашагъэцккэ-

гъэх, агъэтлысыщт чыгъ-хэу мин 258-рэ питомник-хэм къащаккыккыгъ, ахэр гектар 50,5-м ашагъэ-тлысыгъэх. Мээ гектар 1123,3-м адэлэжъагъэх, ахэм ащыщэу гектар 511,9-р мээыккэхэм ащыщых. Гъэккэ-жыгъэным тегъэпсыккыгъэу гектар 43,5-м мээым ащыты-раупккыгъ.

— Зэхэубытагъэу пштэмэ, — кыхегъэхъожы иккэухым Былымыхъэ Рэщыдэ, — суб-венции шлыккэм тегъэпсыккы-гъэу федеральнэ бюджетым Адыгеим кыфитлупщыщт мылкъу агъэнэфагъэм телы-тэгъэ заказхэу мээхэзхэм ят-тыгъагъэхэр шыккэлагъэ имылу агъэцккэлагъэх. Арышъ, къэра-лыгъо пшъэрылэу тилэр дгъэцккэжыгъэу сэлъытэ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

**Лъэпкь
проект**

Миллиарди 144-м ехъу

Аужырэ илээс зэккэ-ллыккэхэм бэрэ зигугъу тшлэрэ иофыгъоу, шлуа-гъэу кыхыырэрэ нэры-лэгъоу щытхэм ащыц лъэныккэ зэфэшъаф-хэм афэгъэхыгъэ лъэпкь проектхэр. Псауныгъэр къэхъумэгъэнымккэ кы-лыккым хэхъоныгъэ егъэ-шылэгъэным, ащ шыла-жъэхэрэм ящылэккэ-псэу-ккэ зыккыгъэлэгъэным фэлэжъэрэ лъэпкь проек-тэу «Псауныгъ» зыфилорэм ишлуагъэккэ мы от-раслэм лъэбкыушлэхэр ышылгъэх, мылкъушхо ащ пэлуагъэхъагъ.

Урысые Федерациер псауныгъэр къэхъумэ-гъэнымккэ ыккэ соци-альнэ хэхъоныгъэмккэ и Министерствэ ипресс-кылыккы кызыритырэм-ккэ, министрэу Т. Голи-ковам къэралыгъом и Правительствэ ипрези-диум кышылуагъ лъэпкь проектэу «Псауныгъ» зыфилорэм игъэцккэн пэ-луагъэхъаным пае 2010-рэ илээсым ибюджет сомэ миллиарди 144,4-рэ кы-щыдэлъытагъэу. Мыщ ыпэрэ илээсхэм лъэпкь проектым иоф зыди-шлэштыгъэ лъэныккыхэр джыри лъагъэккытэщтых. Ахэм ягъэцккэн фэгъэ-хыгъэ унашъохэр зэккэ хъазырых ыккэ УФ-м и Правительствэ ыштэн-хэм пае агъэхъыгъэх.

Министрэм кызыри-лорэмккэ, пстэуми анахъ иофыгъо шхъалэхэм ащыц участкэхэм япхы-гъэу иоф зышлэрэ врач-хэмрэ медсестрахэмрэ ялэжъапккэ ахыщэ хэгъа-хъоу фашылгъэр (сомэ мини 10-р ыккэ сомэ ми-ни 5-р), «лэпылэгъу псын-ккэм» ыккэ ФАП-хэм ялофшлэхэм джащ фэ-дэу афыхагъэхъуагъэр тапэккэ ятыгъэныр ары. Кызыралгытэрэмккэ, ахэм 2010-рэ илээсым сомэ миллиард 30 апэ-луагъэхъащт. Пчъагъэхэм кызырагъэлъагъорэмккэ, участкэхэм ащылэжъэрэ врачхэмрэ медсестрахэм-рэ япчъагъэ, 2009-рэ илэ-сым елытыгъэмэ, про-центи 7-ккэ нахыбэ хъушъ, нэбгырэ 160342-м нэсыщт. «лэпылэгъу псын-ккэм» ыккэ ФАП-хэм ялофшлэ 140269-ми ялэ-жъапккэ сомэ мини 3 ыккэ мини 6 зырызэу афыха-гъэхъуагъэр тапэккэ къа-ратынуу министрэм кы-луагъ.

**ЖАККЭМЫККЭ
Аминт.**

Тхыльык|эхэр

«Лэшлэгъум илъэгъо къинхэр»

Тхылъитӡу сапашхъэ илъ.
Тури зытхыгъэр шӡэныгъэлэжъ
цӡэрылоу, тиреспубликӡ имызакъоу
Темыр Кавказым, ары пакӡошъ,
нахъ чыжъэуи дэгъоу цызэлъа-
шӡэрэ литературоведӡу, критикӡу, а
лъэныкъомкӡӡ Иошӡӡгъабӡ зилӡ
Щӡшӡ Казбек ары. Зы тхылъым
ыцӡӡ «Лӡӡӡгъум илъэгъо кӡин-
хӡр», адрӡм — «Цыфымрӡ ащ
идунӡрӡ».

Тхылъитүри икыгъэ илъэсым
кыдэкыгъ, ау сашыгъозагъэп.
Зыфэштыр къэшлэгъуаеу ахэм
афэгъхьыгъэу печатым зи кыы-
хиутыгъэп, нахь тэрээу къэплон
хуэм, макъ къэшлэгъуагъэп.
Тхьагъэпсэу Мэщбэшлэ Исхьакъ,
ары кысэзытыгъэр.

Тхылъхэм къадэхьагъэх адыгэ литературэм гъогоу кыкълугъэр, хэъхоньгъэу ышлыгъэр кызыффэзы-хысыжырэ, титхаклохэм ятхылъхэм критикым еплъыклэу афыригъэхэр кызылотыккырэ тхыгъэхэу илъэс зэфэшъхьафхэм кыхъаутыгъэхэр. Литературэм пылъ нахыжыхэр, ахэм ямызакбоу адыгэ литературэр шлу зылъэгъур, ащ зэхъоклыныгъэу, хэъхоньгъэу ышлыхэрэр зышлогъэшлэгъонхэ тхылъеджхэм ащыщхэри яджагъэх, зэкӀ пӀоми хунэу сэри зэгорэм ахэм сяджагъ, ау джы сызяджжыным ыпӀэкӀ гъу зылъысымытэгъгъэ зэфэхысыжы гъэшлэгъонхэр ахэслъэгъуагъэх. Непэрэ тхылъеджэ ныбжыкӀгъэхэр а тхылъхэм къадэхьагъэхэм яджэхэмэ ашлогъэшлэгъонынэу, адыгэ тхаклохэм яапэрэ лъэбзкӀухэм къащегъэжьагъэу непэ нэсэу тилитературэ гъогоу кыкълугъэм зышагъэгъозынымкӀэ яшлогъэшхо къякӀынэу кысыщэхъу.

Мы тхыльхэм кьадэхьэгъэ тхыгъэхэр кыызэфэхсысыбжьынэу, уасэ афэсшынэу пшгъэрылъ зыфэсшыбжьырэп. Зы лъэныкъоклэ ар имышыклагъэу сеплты, етлани Щэшлэ Казбек фэдэ литературовед, критик иным итхыгъэхэм уакыи-тегушылъныр кызырэклоп, хъшы-кысхо фыуилэн фæе, ащ фэдэ амал сифу зыслыгъэбжьырэп. Мы тхыльхэм ягугъу къэсшылыныр сыгу къэзыгъэклыгъэр ахэр кыдэклыгъэхэми зымышлэхэрэм япчъагъэ зэрбэм шлошхуыныгъэ фысылэш, гъэзетымыклэ макъэ язгъэлумэ сшлоигъоу ары. Ащ даклоуи къэлөгъэн фаеу слытэрэр а тхыльхэм кьадэхьагъэхэм янахьыбэр авторым зитхыгъэр непэп, тыгъуасэп, ллэшлэгъуныкъом ехьуклэ узэклэлэбжымэ ытхыгъэхэри ахэтых. Ыпэклэ кыизр рэслагъэу, нахыбжьхэм ащыцхъу ахэм яджагъэхэр непэ яджэбжьхэм агу бэ кыизэригъэклыбжьыштым даклоу нэмыклэ еплъыклэ афизилэнхэри кыхыкыштытх. Щыклагъэ горэхэр халъагъоми, уахътэу зыцитхыгъэр кыдалытэзэ, илыгъэу алапэ рамышэклымэ зэрэшлоигъор ежэ авторым итхыгъэ горэм шыхегъэунэфыкы.

Арэу щытми, тхылъитуми
якIэуххэм авторым зэфхьысыж
гъэшIэгъонхэр кызышишIырэ
тхыгъэхэр адэтхэшъ, ахэм кIэкIэу
сакъытегушыIэмэ сшIоигъу. Ахэм

мы лъэхъаным адыгэ лъэпкъым илоф зытетыр, хъухэрэр, шэхэрэр, тхаклохэм анахъу анагэ зытырагъэтын фаехэр кышчыралотыкых, лъэпкъым игумэкIхэр, илыуэхэр авторми игумэкIых. Анахъу кIигъэтхъу игхъэунэфыкIыхэрэм ащыщ лъэпкъым ижыкIэ кышчыублагъу пэкIэ-кIыгъэхэр, кыныгъоу зрихыла-гъэхэр, урыс пачыхъэм ижыалымыгъэ лъэпкъым тхыамыкIагъоу кыфыхыгъэр.

«Лэшлэгүм ильэго кьинхэр»
зыцл тхылъым «Кlэухым ычlы-
плэкlэ» зышъхъ тхыгъуу кьыдэ-
хъагъэм мыруштгъу авторым
кьышело: «Лэшлэгъуитlукlэ узэ-
клэлэбжэхэм, адыгэхэр зэкlэ ячlыгу
исыгъэ, джы ахэр дунаим ипхыу
хъэ-итэкъу шыхъугъэх». Ар ыл
кьодыеу авторыр блэкlырэн, ащ
лъапсэ фэхъугъэхэри мысэхэри
хегъэунэфыкlых. Мышкlэ урыс
пачыыхэр изакъоу ыгъэмысэрэн,
адыгэ лъэпкьым тхьамыклагъоу
кьехъуллагъэм егъэжаплэ фэзы-
шlыгъэр арыми, Тыркуеми ащ
илахэ зэрэхэлъыр кьело, тэ, адыгэ-
хэм, тимысагъи ыушъэфырэн.
«Лъэпкьым итарихъ лъэпкьым
кьыкlэныжыкьгъэхэм ашlэн фая-фэ-
мы? Адыгэхэм кяхъуллэгъэ
тхьамыклагъом фэгъэхыгъэу тl-
тарихъ наукэ ба ытхыгъэр, макlа?»
елошъ упчlэ кьегъэуцу, джэуапы-
ри клэкlы: «Мэкlэ дэдl» Ятlонэрэ
тхылъуу «Цыфымрэ ащ идунай-
рэ» зыцlэм авторым икlэух
гушыцл кьыдэхъагъэми а гурышэр
шыхегъэунэфыкlы. Лъэпкьым
кьылжыгъэр тыугъоиным,
здгъэшlэным непэ икъоу тыпылта
зыфэплощт упчlэр кьегъэуцушъ,
ащи клэкlэу джэуап кьыретыжы:
«Тыпылзэп». Мыш дэжъым ащ
фэгъэхыгъэу тlорэр зрэрэбэр, ау
тшlэрэр зрэмэкlэр шыкlегъэтхы.
А лъэныкъом тхакloxэм нахъ зы-
фагъэзэн зэрэфаеми шиухъэрэн.
Мыш дэжъым зы лъэхъан а lофым
шъхъаихыгъэу утегушыцlэн узэрэ-
фимытыгъэм кьыхэкlэу шып-
къэм ычlыплэкlэ пцlыр кьебэкlэу
автор зырызэхэм зэратхыштыгъэр
чыгъэзыгъээн, шыпкьэр ылъэн-
сэн зэрэфаери кьышело.

Тарихым изакъоп шыпкър кызшылогъэн фаеу Щэшл Казбек ылгытэрэр, зы лъэхъан тхаклохэм ащышхэр тищылэклэпсуклэ агъэклэрэклэным зэрпылгытэхэр, зэршылүлэр альэгъузэ, фыжьэу ятхылъхэм къазэрэшагъэлыагъоштыгъэр шыгъэзыегъэпным игъо хугъэу, атхырэ пстэуми шыпкър альапсэу, шылаклар зытетым тетэу къагъэлыгъон фаеу ары зэрэплыгъэр. Казбек ыгъгумэклэу клигъэтхэу итхыгъэ щыхегъэунэфыкы адыгэхэм шэнхэбзэ дахэхэу тхэлыгъэхэр зэрчлэтынэхэрэр. Адыгэ къуаджэхэм чырбышым хэшыхыкыгъэ унэ дэхэшхохэр къазэрэтаджэхэрэм, машинэ зилэхэм япчъагъэ бэ зэрэхурэм, клэклэу къэплон хумэ, адыгэхэм тищылэклэ нахышлум ылъэныкъоклэ зэхьокыныгъэхэр зэрэфэхухэрэм аргъушхоми, ащ даклоу нахь бай тызэхум, адыгагъэм къыбугътэу шыфыгъэ шэн да-

хэхэу тхэлгыгэхэр зэрэчлэтын-
хэрэр лээшэу гукъао шыхёу етхы:
«Члэтынэрэр бэ, лэклэб тфэхурэр
бэ». Аш пыгээшагэу моуштэу
кёло: «Пшхын огёоты закёоклэ
сид ишлуагь — гум ишылэклэ,
цлыфыгэх гуклэгур сидым нэ-
сыгэх?»

Анахэу авторыр зыгэгүмэкIэу зигугу кышIыхэрэм ащыщых лъапкым ыбзэ зэрэчIинэрэр, адыгэ унагьо шапIугъэми, «сыадыг» аIозэ абгъэ теожьыныр зикIасэхэми адыгабзэкIэ мыгушыIэхэрэр, адыгабзэкIэ тхыгъэ тхыльхэм, журналон, гъзэтым яджэныр пхъэтэпэмых зышIыхэрэр бзу ззрахэтхэр. «Адыгэ кыуаджэ дзсэу, — етхы ЩашIэм, — адыгэ шыпс ышхэу, адыгэ еджапIэ кыуухыгъэу, ау адыгабзэкIэ тхыгъэм емыджэшбоу, адыгабзэкIэ мытхэшбоу тхыапша ахэтыр? Адыгэхэу IэнаIэхэм аIутхэу, ау телевизорым, радио кышыгушыIэнхэ зыхъуIкIэ адыгабзэр кыафзэпмыгыгъэфэшбоу, «Iымы-сымы» рагъалоу, урысыбзэр кырагъэбкIэу зэрахэтхэри хегъэунэфыкIы. Адыгэ тхыльхэм яджэрэр макIэ зэрэхъугъэм игүмэкIи итхыгъэхэм къахэшы, ащ лъапсэу иIэхэм ащыщхэми альэлэсы. Ахэм зэу ащыщэу елбтэI тхыльхышэ тучанхэр кыуаджэхэм ззрадэмытыжьхэр.

Адыгэ тхакloxэм ятхылъхэм яджэрэр нахьыбэ хьунымклэ критикхэм къатенэрэр зэрэбэри Шашlэм ыушъэфырэл. «Тэри — литературэм пылъхэмклэ, критикхэмклэ — тилажэр макlэ: литературэм икxоу тытегушылэрэ» еlо. Критикым аныхэ пшъэрылг шъхьаlу иlуу ылыгтэрэр тхылъхэр тхылъеджэм лыигтэлэсынхэр ары, ау ар зэримыгъэцакlэрэр клэгъэтхьы. Ар шыбгъэзыен умыльтэкlынэу зэрэшъыпкьэр тэ, тхакloxэм, зэхэтшl, игугуу тшlуу кыхэкlы. Тхакlоm тхьыл кыдыгэкlыгъэмэ, ащклэ гъэзетым макъэ кыызэригъэ-лурэм нахьыбэрэмклэ шыухыгъэ мэху, ащ фэгъэхьыгъэу критикхэм яшlошl кыраlуалlуу кыызэрэхэ-кlырэр мэкlэ дэд. Шымылэжьыхэр тхьылтым шlуагъэу илэр, шыкlагъэу фэхьухэрэр кызылотыкlырэ тхы-гъэхэр ары.

Ахэм афэдэу тхылъитЮу зигу-
гьу кьэтшыгьэхэм кьадэхьэгъ
кӀэуххэм тилитературэ изытет,
титхакӀохэм анахьэу анаӀ зыгы-
рагъэтын фэе Юфыгьохэу авторым
къащилӀтырэр макӀэп. Ахэм ащи-
щымэ тащыгуаэзм фэд, ащ ежь
Казбеки гу лъетэ, тӀоршэр бэми,
тшӀэрэр зэрэмакӀэр ыушхьэфырэп,
ау осэ ин афэозыгьэшӀырэр шыб-
гъэзыен умылӀжкӀышт шысэхэмкӀэ
къыушыхьатыхэзэ, узыгьэгупшы-
сэрэ зэфэхьысыж гъэшӀгъонхэр
ышӀыхэзэ къызэритыхэрэр ары. А
лъэныкъомкӀэ ЦӀэшӀэ Казбек зэ-
фэхьысыжэу ышӀыгьэхэр сэ сыгу
рихьыгьэх, нэмыкӀэу еджэхэрэми
агу рихьынхэу къысшэхьэу.

Тхылгытлүми гушылапзу адэт-хэм кыышало ахэм (тхылхэр) еджаклохэм, аспирантхэм, клэлэгъаджэхэм, адыгэ литературэм еджэрэ, зышлогъэшлэгъон пстэумэ шуагэ горэхэр хагыотэнхуэ, ау сэ сыишолыклэ, тхылгеджэ кызырэ-кдохэми ашлогъэшлэгъонынэу ары.

ПЭНЭШЪУ Сэфэр.

Угу кыдызшыңен горз зыхэмыльгэгорз шылак! непэ тызыхэтыр. Угу иль дэдэм тетэу кьэплон зыхьуклэ, экономическэ кризисым кыхэхклми, непэ тэ кризисым тызхильэшъуагээр ыкли экономическэ кризис закьоп тидагээр — ау, анахэу духовнэ кризис тызытхьалэрэр ыкли гур зыгьэ-клодырэр. Къызежъагээри я 90-рэ ильэсхэр ары: СССР-р зыщызыхагэтакьощтыгэм кьежъэгъагэр, джары ащ изэхэгъэтэкьун Iубытыплэ фэхьугээри, зыхагэхэтэкьупэм кьышежъагьагэу нахь ххьэ зпытзи непэ тыкынэсыгь. Лъансэу ащ илэр, кьызэрэсIуагэу, гушъхьэ кризисыр ары экономическэм нахьы, ятлонэрэр апэрэм кыпкырыклэу еплъыклэ пытэ фысиI. Шлошъхуныгьэ зыми фыуимылэжъэу, тыгъуасэ бгъэлъапIщтыгэм уасэ гори фамышIыжыхэу, ары паклошь, ар ашIощхэнэу, лакъыр д ашIэу, сомэр тхьэ ашIыпагэу, ащ изэлугъэклэнклэ сыдрэ амали дэгъоу, кьеклоу зыщальтырэ лэъхьаным, ащ нэмькиI бгъэлъэпIахъэ зы шымылэу зыщальтырэ лэъхьаным, сыда узэрэщыгугъыштыр? Узэрэщыгугъын шыIап!

Сыда телеэкрааным мафэ кызэ кыбатхьхьэрэр?
Зи умышлэу дахэу ушылэн плъэкълыштэу, кьуачлэрэ
мышлыфыгъэрэ зыхэлъхэм эклэри кьадэхьоу, хэгэ-
гур шлу плъэгъуныр, ащ уишылэныгъэ фэптыныр
жъы хъугъэ еплъыклэхэу, гуклэгъум, гупсэнэгъэ
зэфыштыклэм мэхъанэ ямылэжъэу ары.

Джы гушхъэ кризисым экӀэ тищӀӀэныгъэ илъэныкъо псэури зэлынубытыгъ — тищӀӀэкӀэ-псэукӀи, искусствэри, литературэри, юфшӀӀэным екӀолӀӀэкӀу фэшӀыпхъэри, еджэри, къулыкӀу гъэцӀкӀэри.

Кьольхэз тыным, Ыхыным эклэ тиобществэ эффэдэу зэхихытагы ыкИ ащ изыпыргъэзэн зыгорэ хэпшИыхыашъуным шыгугыгыуай — джарэу сьд фэдэ структуры зэлъиубытыгы, ащ чиновник анахь инхэри правохранительнэ органхэри зэрахэ-тыгъжхэу.

Непэ сыкъэтхэнымкІэ ІзубытыпІэ сфэхьугьэр Хьот Заур итхыгьэу «Жизнь моя — искусство» зыфиІоу журналэу «Литературная Адыгея» зыфиІорэм кьыхиутыгьэр ары («Литературная Адыгея», N 4, 2009 г., с. 106 -III). Сафэраз лъэшэу МэшбэшІэ Исхьакьрэ ЛъэпцІэрышэ Хьалидэрэ мыш фэдэ гупшысэ куухэр зыхэлъ тхыгьэхэр агьэфедэхзэз, яжурналхэу «Литературнэ Адыгеимрэ» «Зэкьощынгьэмрэ» тиццІыныгьэр критическэу успьлын плъэкІынэу ыкІи цыфыкІэ тэрэзым ипІункІэ лъэгапІэу (трибунэу) зэрагьэпсыхэрэмкІэ.

Къэлэогъэн фае Хьот Заур непэ къыщегъэжагъэу сыгуклэ сызэрыгушхорэ, сыкьотэгъуклэ, сызыкьотэгъуклэ слытэрэ цыфмэ зэу къазэрэхэуцагъэр. Ащ лъэшэу сигъэгущлоу, джарэу искусствэм ыльэныкьоклэ иеплъыклэу шлошъхьуныгъэ пытэу зыфырилэу къытхыхэрэр спэблагъэ хьугъэх, цылэныгъэм ильэныкьо зэфэшъхьафыбэмэ — искусствэри литературэри, лъэкъ зэхэтыклэри зэрэхэтыжьэу — еплъыклэу афысиломэ афзэгъадзэ, лэфэу ыгъэцаклэрэм хэшлыкышхо зэрэфырилэр, искусствэр ищылэныгъэ шыпкызу зэрэщытыр, ащ итыгъуаси ышлэ къодыеу щымытэу, ау илахышлу хишлыхьагъэу, непэ изытети, неущ зэрэхьуштым лъэш дэдэу агъэгумэклэу ыкли сыд кризиси къамыубытэу ежъ ышъхьэклэ ащ хишлыхьашгуштым егуппшэу, зышъхьамсыжызу ащ фэлажэу, искусствэр цыф жьугъэмэ афэлэжьэным лэф зэрэдишлэрэм апаеклэ.

Итхыгъэ щыщэу чыпIэ зауэмэ сакъыщыцуу, сэ сиепплыкIэхэри ащ кыхызгъахьохэ сшIоигъу. Ау ахэм санэмысыгозэ джыри къэслогъахэм кыхызгъэхьожьы сшIоигъу я 80-рэ илъэсмэ къащегъэжьагъэу апэу филармонийер зерищэ зэхьум Хьот Заур мэхъанэ куу зиIэ Iофыбэ дэдэ ыпшъэ зэрифагъэмрэ гуетыныгъэшхорэ хэшылкI куурэ ахэм адыриIэжьэу зэрэпсэуштыгъэмрэ. Ащ фэдэ адыгэлI шлагъэ сызэрэIукагъэм гушхоньгъэрэ рэзэныгъэрэ къысхалъхьэ.

Непэ тищыІэныгъэ нэмыкІ шыппкъэ хъугъэ, екІолІакІэхэри, амалхэри, Іофтхъэбзэ эфэшхъафэу зэкІэ зэрэхэгъэгу фэдэу, тэ тиреспубликэ искусствэм фэгъэхыгъэу филармоньер кІэщакІо зыфэхъурэмэ ямэхъэнэ купки бэ кышшыклагъэр объективнэу ушхъагъужэр афэппшыпхунхэу. Ау ушхъагъумэ зыдыамыгъэхыххэу уцІыф лъэшмэ, гъетыны-

гъэшхо пхэлэмэ, искусствэр уищылэныгъэу ольтэмэ, Заур уфэдэу уинеушрэ мафэ зыфэдэ хъун ылэкълыштым уегъапэу щытмэ, зэхэщэн, зыгобгъэуцон амалмэ зэпымыоу уягупшысэмэ, пшлэн плэкълыштыр маклэн ащ еплъыклэ тэрэххэри дыуилэжхэмэ.

Анахь шлуагъэу Заур фэслъэгъухэрэр музыкальнэ искусствэм ыкупклэу щыт классическэ искусствэр ыпэ зэрэригъэшгырэр рок-музыкэм, музыкэр къагурылоным еджаплэм къыщегъэжыагъэу фэбгъэсэхэ зэрэфаем, плуныгъэ мэхъанэу искусствэм илэм игъэфедэн ыкли игъэлъашын гъунэ зэрэлыфырэр, егъэджен процессым филармонием ишлуагъэу екълыштыр гъэлъашыгъэным игумэклэ зэрилыгыр арых.

Искусствэм сэ хэшылкышхо фысылэу зыслъыгъэжырэр, ау Хъот Заур фэдэ профессионалмэ унэ бэмэ

ылъыгъэрэп Хъотым. Хэкълыплэу ылъыгъэрэп искусствэм илофышлэхэмклэ (сыдрэ лъэныкъокли ары) — щылэныгъэм, пэрыохъумэ зыкъямыгъэгъаштэу, чанэу, угу етыпагъэу цыфмэ язэхэмышлыкI лужуэ зэпыпчызэ, шылагъэ пхэлэу шыклэ тэрэзыр къафэплатэзэ уилофшлэн бгъэцаклэмэ ары тыхэзы-щыжыштыр. «Шыпкъэ, а гъогум панэхэр тетых, занклэп, лъэбэкъу пэпчэ пэрыохъумэ, къыбдэмы-хъурэ горэмэ уащылуклэн ылэкълышт, — етхы Заур, — ау хъурэмэ сэ философскэ зэхашлэклэ сапэгъоклы: нэфынэр плъэгъуным пае, зэрэхъурэмклэ, шлунклым ухэтын фай, насыпыр зэхэпшлэным пае пшэчыгъэхэн фае насып уимылэныр зыфэдэр». Демыгъэштэн плэкълырэп Заур ифилософскэ зэфэхысыжэ зэриухы-рэми ыкли ар хэткли, сэ сишлэшлыкI, узэрэзеклопхэ шапхэу непэ къэуцу: «Непэ сэ тинеушрэ мафэ шлэшхъуныгъэ фысылэу сеплгы уцугъуитлукI:

КЪЫБДЕСЭГЪАШТЭ, ЗАУР!

къафагъэплъэштэу ыкли, ыпшгэкIэ кызэрэщыс-луагъэу, искусствэмклэ Заур иеплъыклэ зырызхэр сэ щылэныгъэм илэ-ныкъо зэфэшхъафмэ язэхэфынклэ лунклыбзэ сфэхъу сиеплъыклэмэ атефэхэш. Ащ пае сигуапэу ащышхэр кыххэгъэшчыных. Сыда хэпхыштри хэплъхыштри «Когда к музыке привыкают как к фону для мытья полов — восприятие притупляется» зилоклэ? Ащ пыдзагъэу етлани: «Без того, чтоб сосредоточить-ся в особой обстановке невозможно постичь те идеи, которые несет классика». Сид обстановкэцта ар плэмэ, — концертнэ залыр арыба — музыкэр икшоу зэрэхэпшлэштым зыфэбгъэхъазырыгъэу, нэмыкл гупшысэ угу имылэу, залэу узчлэсым итеплты, цыф гъэкIэрэклэагъэу узхэсхэмэ мурадэу яли ащ дыкълыгъужхэу. Джащыгъум классическэ музыкэм угу рэхъатыгъо къыритэу, тху кышщифэу, гузэхэшлэ шлагъоу уигъэшлырэмэ шлум укыфалэтэу, ер уа-гъэумысэу, цыфым мэхъанэу чым щырилэр нахь къыбнигъэсэу мэхъу, ары «ыпэ къифэрэр зэкIэ зэхи-гъэтакъозэ клон гухэлъ зыми ригъэшлыштгэп Виваль-ди, Моцарти ямузыкэ уедэлугъэу концерт залым укычIэкълыжы зыхъукIэ рок-концерт ужым фэдэу, ар шыпкъэ!»

Етлани Заур демыгъэштэн плэкълырэп мырзуштэу зилокли: «Культурэм илофышлэмэ непэ яамалэлп гуманитарнэ базэу лъапсэ хъун зылэкълыштыр къа-тышыр, нэбгыракIэу, зытефэу моральнэ-этическэ теп-лэ зилэштым игъэхъазырын... Наукэри, искусствэ-ри, щылэныгъэри зэкIэрыпчынхэ умылэкълыхнэу зэпхыгъэх. Ау тэ кыздытэлунклыхэр лъэныкъор нэмыкл, обществэр фэклонэу ары зегъэушъомбгъу-гъэу агъэфедэхэрэ товархэр зыкъотлэшъонхэм. Анахь мэхъанэ зилэу хъурэр материалнэу е духов-нэу уасэ зилэмэ якъыдэгъэкълынэп, ау ахэр фэдэ къа-хъэу пшэжыныхэр ары».

Ары, тэ тклачIэкIэ Иофшлэн хылыгъэ зэпымыукIэ, пклэнтIэпсыклэ тыхатэмэ помидорхэр къащыдгъэ-кыххэзэ Урысыем къинымыгъуаекIэ итшэхэмэ тшэхэ зыхъум сид шъхъакIуа къытамыхыштыгъэр спекулянтклэ къытаджэххэзэ. Джы зыми зи кы-гъэкълыжырэп, хати шъофи цырау зэкIэ хъугъэх, ИофшлэкIэри ащыгъупшэжыгъ. Щэф-щэжыклэ зэкIэри щылэнэу уцугъэ. Ау гъэшлэгъоным «спекулянтклэ» ахэм зи яджэжырэп, щытхъугъэ мэхъанэ ратэу «пред-приниматель» араIо, обществэм къыхэлэтыкълыгъэхэу, гъот зилэхэри ахэр арэу мэлсэху. Джары тызынэ-сыгъэр. А зы товарыр гъогогъу пчъагъэу зэлэклагъэчъызэ укытэ зымылэ ащ фэдэ «цыфыклэ-мэ» щэфаклом а товарым ыуасэ фэдэ заулэ хэ-хъогъэхэу къынэсыжы. Щылэ плэкълыштымэ умытхъамыклэу! Джары тинепэрэ шылаклэ ынэгуй ыгуи! Ащ елытыгъэу еIо Заур: «Классикэр фэдэ къэзымытырэ товарэу хъугъэ». Ары культурэр кызкIелыхыгъэр. Ауми хэкълыплэ щымылахэу

кIуачIэ схэлъэу, шлоигъо-ныгъэ лъэш сIлэу сызэп-лъыжы (джар сыдрэ Иофи ищыклагъ — М.Р.) ыкли сызилэшхъэтет

предприятием хахъо ышлэзэ лъыкIотэнымклэ икъун фэдиз идеябэ сIлэу. Ятлонэрэ причинэм апэрэр чIеухъумэ: кризисхэр къэкIох ыкли мэкIожых, цыфхэр зэхъоклыгъэ мэхъу, ау искусствэр къэнэжы».

БлэкIыгъэмрэ тинепэрэ шылаклэрэ зэбгъапшэхэмэ, искусствэм ылэныкъокли пэмыкIкли джы бэкIэ ыуж тыкынагъэми, блэкIыгъэм кыххэххэу непэ бгъэфедэ хъунэу бэ къэбгъотыштыр: гушылэм пае, сид пае зэтемыгъэуцожышты абонентнэ системэр? Тызэ-студентым ащ ишлуагъэклэ театрэм игъэуцугъо зи блэдгъэкълыштыгъэп. Шхэн хэмылтыхэу сшлэшлы ащ фэгъэхыгъэу «чиновникхэр зыщызэрэуэгъошты-гъэхэр саунэр е рестораныр арэп, филармониер ары нахь классикэм едэлунхэу» зилоклэ. Дэгъуба ащ къытрагъэзэжынкIэ?!

«Псэ зыпыт музыкэми» щихъэрэп Заур. Непэклэ ар игъо шыпкъэу сэлъыгъэ. Тэрэза непэ макъэ зили зымыли, оред къэзылошъуи къэзымылошъуи сценэр ахыщэ къэгъэхъапэу, шылаклэ псынклэм занклэу екIурэ гъогоеу кызээрэхыхыгъэр? Тэрэза компютерклэ ма-къэр зэрашлырэр, фонограммэм кызээрэдалорэр цыфхэр зерагъапцIэхэрэм пымылтыхэххэу? Тэрэза сценэр хъамамэ ашлыгъэу щыгъын чIэгъчIэлъхэу къагъэлъэгъонклэ апэм зыщыукIытыхыштыгъэхэм нэмыкл ащымыгъэу зэрэтетхэр бзылфыгъэ «орэдыломэ» япроцент 99-р? Тэрэза джащ фэдэу укытэр чIэзынагъэ пэпчэ «жъуагъохэр» зыфаусы-жыгъэхэу джэголэ папклэхэу сценэм зэрэтетхэр? Ахэр сэ сшлотэрэххэп. Обществэр зэрэзэлыхъагъэм ар итамыгъ!

Адыгэ музыкальнэ искусствэм, филармонием яуцун зилахышлу хэзышлыхыгъэ нэбгырэ заулэмэ ацIэ рэзэныгъэрэ гуфэбэныгъэрэ афырилэу Заур ит-хыгъэ къышчырелэ. Сэри гуапэ сщыхъоу анахъэу зы нэбгырэ къахэсэгъэщы. Ар шлукIэ Хъотым зыцIэ кырилоу, сэ синымбджэгъу шыпкъэу Пэнэшъу Рус-лъан Хъатыгъу ыкIор ары. Шыпкъагъэ хэлъэу Заур зыфэдэ цыфыр икшоу къэгъэлъагъо. Руслъанрэ сэ-рырэ илгъэ 15-м титыгъэ тызызэрэшлэм, ащ къыше-гъэжыагъэуи Iулъхэр тIу зэфашлы зыфалорэм фэдэу тызэныбджэгъу, педучилищми институтми илгъэ-сигъо тащызэдеджагъ, Iаджи кызэпытчыгъ. Шыпкъэ дэд зыфилорэр Заур, сид Иофшлэн зылуагъахы Руслъан, обком комсомолми, культурэ-ми, Президентым иадминистрации ипащэуи зы-шъхамысыжыэу Иоф ышлэныр ишэныгъ, кыдэ-хъугъэри бэ. КъэсэшIэжы, хэкуисполкомым культурэмклэ игъэлорышлалэ ипащэу щытзэ, Мые-къуапэ сыкъэклауагъэу тызызэIокIэм, гушлор ынэгу кыкIыхэу филармонияклэу ашлы пэтрэм сызидиши сыкъышчырищэкIзэ кызэрэсфилотэгъагъэхэри, ахы-щэ Москва кызэрэрихыштыгъэ шлыкIэхэри. Ау зэкIэмэ анахь гушлуагъор джащ фэдэ энтузиастмэ

яИофшлагъэ зэрэмыкIодырэр, ахэр непи шы-сэтехыплэ зэрэхъухэрэр ары. Ащ фэд джыри Пэнэшъу Руслъан, бэшлагъэу мыкIэлэжыми клэлэгъэ машлор ыгу клэлэу иреспубликэ гупсэ пае мэлсэху сытлысыжыын, игъо хъугъэ ымылоу.

Сэ сипозетическэ карьеры Руслъан епхыгъэ шыпкъэ. Институтыр кызысыухыгъэм илгъэс 17 — 18 тешIэжыгъэу чылэм клэлэгъаджэу Иоф шысшIэзэ, зэкIэм гуетыныгъэшхо горэ сшъхъэ кы-уагъэу ащ сызэридззэу усэ тхыным сыфежыагъ. Публицистическэ поэм апэу стхыгъагъэр ыкли Бэ-рэтэрэ Хъамидэ зесэгъэлъэгъум сыштапэзэ, «Рус-лъан, мыр кыхъууыным фэхъазыр» кысийлогъагъ. Ау политикэу зыцIэ къеслорэмэ ащышхэм неушрэ мафэ ямылэу ылъыти, ар зыми езгъэлъэгъугъэп. Ау ащ пыдзагъэу чылэм фэгъэхыгъэ поэмэрэ усэ 14-рэ стхыгъэхэу зы фыргынэ горэм сыкыиIэтыгъэм фэдэу ахэр зэхэсыугъаехи Мыекъуапэ сыклогъагъ. Ар зыхъугъагъэр 1983-рэ илгъэсыр арыгъэ. КъызхэкIыгъэри сымышлэу апэ дэдэу Пэнэшъу Руслъан секлолагъ, сыкыфеджагъ. Лъыбгъэ-кIуатэхэмэ хъункIэ ылъытэхэ, зыгорэмэ аригъэ-лэуэгъугъэх ыкли ахэр зэкIэри нэбгырэ заулэ кыз-дэхъэрэ сборникэу «КIочIэ зэикIэ» зыфилорэм а илгъэс дэдэм кыдэхъагъэх. Ситворчествэ кытегушылэхэ зыхъукIэ кызыхахыгъэри къэшлэгъуаеу 1975-рэ илгъэ-сым сытхэнэу езгъэжыагъэу къатхы, ау ар тэрэзэп. 1983-рэ илгъэсыр ары тэрэз дэдэр!

Сипозэмэу «Тауштэу у Адыгэшт, уцIыфышт?» зыфилорэм щыщ пычыгъохэмклэ ситхыгъэ сыу-хыжышты (Гугъэм инэфылгъэ фаб, Мыекъуапэ, 2008 илгъ., ящэнэрэшхъ, н. 125, яблэнэрэшхъ, н. 129, япшлыкIуэнэрэшхъ, н. 133):

Сид къэшъуакIа, оред IуакIа къедгъэжыагъэр?
Сид гомылу Iэе гъэпсыкIа тызыштагъэр?
Цыфэу шылэр иблыс зэкIэ хигъэукукъуагъа?
Тауштэу хъумэ хабзэу чыгыгъэхэр укъуагъэха?
КIодыжыгъор кытфэсыгъэу теуцоллагъа?

Сид пай тыутхындзра тигушхъэ лэжыгъэ —
ЛлэшлэгъуипшIхэм, шъэхэм тылэжыгъэр!
Сид пай тыпыхъагъа ар тыушхъакIунэу,
ШIэжэ тимиIэжыныри къедгъэкIунэу?

ЗыупцIэныныр орэдылом шлоемыклоп.
Кытехъаныр сценэм джауштэу кырагъэкIурэп...
Сценэр бэрэ хъамам плонэу щыгъынынчтэу
Пчыхъэ реным мэлъэкъуао нэхъоинчтэу.

Хъурэ бзырэ зэдряIофэу мылгъэгъупхъэр
Къэдгъэлъагъоу кызылхъагъэм пчэгу гузгум,
Мышъомыл гушылэ нэкIыхэр зыбзэгум
Сид зышлыгъэм ар орэды емышлапхъэр?

КъашъуIо, тауштэу тыухъумэщта адыгагъэр?
Зынэсыгъэр сид гъунапкъа джы цыфыгъэр?
Тэ тишэни хэт ишэни зэхэхъагъэ...
ГъэпсыкIэшлухэу тильэпкъ шапхъэхэр укъуагъэх.

Экран шхуантIэр тэ кытфэху пэрыоху,
Тишэн дэгъухэр тыухъумэнклэ тегъэху.
АпшъэрэлIхэр ащ ехъулэхэ сидэу Iасэ!
Щамыусудра ар сид паекIэ тихасэ?

Шэн тилагъи хульфыгъацIэм тырыпагъэу,
Бзылфыгъэхэм тибзылфыгъэ агъэлъагъэу!
Шъхъаджэ ежэ тефэу кыхилхъагъэр Тхъэм зэ-рихэу —
ИзекIуакIэ шэпхъэ дэшIмэ шъхъаджэ гохъэу!

Дэгъэшлыгъэу, тишылаклэ тешлыкIыгъэу,
Ллэшлэгъубэ зыныбжэ гъогум кытекIыгъэу
Шэн уцугъэ, шэн псыхъагъэ боу тилагъи!
Кытгъэхуапсэхэу, щысэшлоу тышылагъи!

Ары, Хъот Заур фэдэ профессионалхэр ыкли эн-тузиастхэр тинепэрэ шылакли зэрэхэтхэм гушхоныгъэ хэхых, ахэм афэдэмэ филармониер агъэлорышлэмэ, Io хэлгэп тимузыкальнэ искусствэ зыкызыэри-Iэтыжыштым! Кыбдесэгъаштэ, Заур, уапэ егъэху джащ тетэу, зыкъямыгъэщыцI!

МЭХЪОШ Руслъан.

Зэхэышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкъыр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащысээрэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зэдэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэклэдгъэхъа-
жыхырэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
6200
Индексхэр
52161
52162
Зак. 69

Хэутыным
узыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Баскетбол. Апшээрэ купыр

АПЭРЭР КЪЫЗЕХЪЫМ, ЯТIОНЭРЭМ...

«Липецк» Липецкэ хэку — «Динамо»
Мыекъуапэ — 83:88.

Шылэ мазэм и 16-м Липецкэ
щызэIукагъэх.

«Динамо» итренер шхьалэу, Адыгэ Рес-
публикэм изаслуженнэ тренерэу Андрей
Синельниковым телефонкIэ къытфIотагъ
ешIэгъухэр Липецкэ зэрэщыIуагъэхэр. «Ди-

намэм» ибаскетболистхэр апэрэ мафэм
зэгурыIоныгъэ ахэлъэу ешIагъэх. Очко 20-
кIэ бысымхэм апэ итхэуи уахътэ
къыхэкIыгъ.

ЯтIонэрэ зэIуклэгъур

«Липецк» — «Динамо» — 91:72.

Шылэ мазэм и 17-м Липецкэ
щызэдешIагъэх.

ЯтIонэрэ зэIуклэгъум Липецкэ спортсмен-
хэм нахьышIоу зыфагъэхъазырыгъ. Хъур-
джанэм Iэгуаор радзэнымкIэ шIыкIэшIухэр
агъэфедагъэх. Зыпкъ итэу «Динамо» ешIэн
ылъэкIыгъэп.

Мыекъопэ «Динамо» ятфэнэрэ чIыпIэм
щыл. Шылэ мазэм и 30 — 31-м «Динамо»
тикъалэ щыIуклэгъэ «Десна» Брянск.

Футбол. КIымэфэ ешIэгъухэр

«УРОЖАИМ» ТЫФЭГУШIО

Мыекъуапэ футболымкIэ изэIухыгъэ
кIымэфэ зэнэкъокъу хэлэжъэрэ командэхэу
апшээрэ купым хэтхэм тхъаумафэм кIэху
зэIуклэгъухэр яIагъэх. Мыекъопэ районым ико-
мандэу «Урожай» апэрэ чIыплэр къызэрэ-
дихыгъэм фэшI спортыр зикIасэхэр
фэгъушIуагъэх. Командэм ипащэу Александр
Матусьян гуыцIэ фабэхэр фаIуагъэх.

«Динамо» «ЧIыгушхъэм»
2:2-у шэмбэт мафэм зыдешIэм
очкоуитIу чIинагъ. Ащ къыхэкIэу
«Урожай» «Мыекъуапэм»
зэрэдешIэштм мэхъанэ иIэ-
жыгъэп — зы зэIуклэгъу къы-
фэнагъэу «Урожай» чемпион
хъугъэ.

КIэху ешIэгъухэр апшээрэ куп-
ым эрэщаухыгъэхэр:

«Динамо» — «ЧIыгушхъ»
— 2:2, «ЧIыгушхъ» — АРГ
— 2:5, «Динамо» — «Шагъ-
дый» — 3:3, МГТУ — ИФК
— 3:0 (ИФК-р ешIапIэм къе-
кIолагъэп), «Урожай» —
«Мыекъуапэ» — 1:3.

«Динамо» «ЧIыгушхъэм»
гъэшIэгъонэу дешIагъ. «Дина-
мэм» ифутболистэу Александр
Леваковым «ЧIыгушхъэм» икъэ-
лапчъэ Iэгуаор зыдэдзэм ешIэ-
гъур аухынымкIэ такъикъитIу
фэдиз къэнэгъагъ. Милицием
икъулыкъушIэмэ якомандэ жы-
щэу гушIуагъэ текIоныгъэр
къыдихыгъэу къызэрэщыIуху-
гъэм фэшI. ЗэIуклэгъур аухы-
нымкIэ секундэ 45-рэ фэдиз
щылэу «ЧIыгушхъэм» ифутбо-
листэу Александр Нартиковым
«Динамо» икъэлапчъэ Iэгуаор
дидзагъ, пчъагъэу 2:2-м «Дина-
мэр» езэгъыштыгъэп, ау зэ-
хъокIыныгъэ фишIынэу уахътэ
щылэжыгъэп.

«ЧIыгушхъэмрэ» АРГ-мрэ
зэдешIэхэзэ футболыр къэзы-
гъэдэхэрэ пычыгъохэр тлэгъу-
гъэх. Пчъагъэр 3:2-у АРГ-м
текIоныгъэр ыхъыштыгъ. А.
Нартиковымрэ И. Трофимен-
кэмрэ зэрызэ АРГ-м икъэлапчъэ
Iэгуаор дадзагъ. «ЧIыгушхъэр»
бэрэ ыпэкIэ илгыштыгъ. Тхъар-
къохъо Казбек, Джамырзэ Та-
мерлан, нэмыкIхэри АРГ-м икъэ-
лапчъэ зэп зэрэдэуагъэхэр. ОшIэ-
дэмышIэу АРГ-м ифутболистэу
Игорь Киселевыр ыпэкIэ
лъыкIуат, ухъумафIор ыгъэплъэ-
хъугъ, къэлэпчъэлутэу Нэхэе
Даутэ благъэу екIуи хъагъэм
икъогъупэ Iэгуаор къуигъэфагъ.
ИкIэрыкIэу И. Киселевыр шыб-
лэм фэдэу «ЧIыгушхъэм» икъэ-
лапчъэ дауи хъагъэм Iэгуаор
щычэрэгъугъ. Пчъагъэр 5:2-у
зэхъом «ЧIыгушхъэр» текIо-
ныгъэм фэбэнэн зэрымилъэ-

кIыштыр къэпшIэнэу
щытыгъ.

ИФК-р ешIэгъум
къызэремыкIоллагъэм
къыхэкIэу МГТУ-м
текIоныгъэр къыди-
хыгъэу фалгытагъ.

Хырыхыхъэ къэ-
шIэгъуае фэдэу
« Д и н а м э р э »
«Шагъдыимрэ» зэ-
дешIагъэх. Пеналь-
тикIэ Кобл Мэдинэ «Шагъды-
им» икъэлапчъэ Iэгуаор дидзагъ.
БэтемышIэу ГъукIэлI Тимур
пенальтир дэгъоу ыгъэцакIи,
«Динамо» икъэлапчъэ Iэгуаор
дидзагъ. А. Коблымрэ С. Чуб-

Мыекъопэ районым икомандэу «Урожай»
зэнэкъокъум апэрэ
чIыплэр къыщыдихыгъ.

«Урожай» мэхъанэ зы-
мыIэ ешIэгъур «Мыекъуапэм»
3:1-у ыхъи, ящэнэрэ чIыплэр
къалэм ифутболистмэ къы-
дахыгъ.

— 2:3, «Газпром» — МГГТК
— 2:4, «Спортмастер» — «Кар-
тонтарэр» — 2:0, «Радуга» —
«Звезда» — 2:0.

ЧIыплэхэр

зэтэгъапшэх

1. УВД — 18
2. «Спортмастер» — 17
3. МГГТК — 16
4. «Джокер» — 15
5. «Картонтарэр» — 13
6. «Звезда» — 12
7. «Кавказ» — 10
8. «Квант» — 9
9. «Радуга» — 9
10. «Спортмастер-2» — 8
11. «Газпром» — 6
12. «Зарем» — 5.

ЯтIонэрэ купым хэт командэмэ
ешIэгъу щырыщ къафэнагъ. Зэ-
нэкъокъур щылэ мазэм и 30-м
аухынэу щыт.

ЗэIуклэгъумэ ясудья шхьалэу
Пэнэшъу Мыхъамодэ зэфэхы-
сыжъ гъэшIэгъонхэр ышIыгъэх.
Санкт-Петербург, Сыбыр, Красно-
дар, нэмыкIхэми къарыкIыгъэ
футболистхэр командэхэм аще-
шIагъэх, яухъазырыныгъэ хагъэ-
хъоным фэшI Иоф зыдашIэжыын
альэкIыгъ. Футболистмэ ащыщ-
хэр Урысыем иапэрэ куп хэлэжъэрэ
командэхэм арагъэблэгъагъэх.
Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» хэт-
хэр командэхэм ахэпхъагъэхэу
илъэс ешIэгъум зыфагъэхъазы-
рыгъ.

Къэлапчъэм Iэгуаор анахьыбэрэ
дзэйдзагъэхэр: Степан Резник —
«Мыекъуапэ», Кобл Мэдин — «Ди-
намо», Игорь Бырлов — «Шагъ-
дый», Ахьмэд Барахоев — МГТУ.
Зичэзыу ешIэгъухэр ятIонэрэ
купым хэт командэмэ щылэ ма-
зэм и 23-м ялэгъыгъ.

Зэнэкъокъум икIэхухэр

1. «Урожай» — 16
  2. МГТУ — 13
  3. «Мыекъуапэ» — 13
  4. «Динамо» — 12
  5. АРГ — 11
  6. «Шагъдый» — 10
  7. «ЧIыгушхъ» — 4
  8. ИФК — 0.
- ЯтIонэрэ купым шэмбэтым
зэрэщешIагъэхэр:
«Квант» — «Зарем» — 5:2,
«Спортмастер-2» — «Кав-
каз» — 4:2, УВД — «Джокер»

НэкIубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

«ЧIыгушхъэмрэ» АРГ-мрэ футбол зэдешIэх.

рэ зэрызэ хъагъэм Iэгуаор радзэ
— пчъагъэр 2:2 мэхъу. Р. Тим-
ченкэм ухъумафIор къызэри-
нэкIи, лъэшэу ззогъэ Iэгуаор
«Динамо» икъэлапчъэ дэфагъ.
«Шагъдыим» икIэрыкIэу ыпэкIэ
лъэкIуатэ, ау «Динамо» ифут-
болистхэми гугъэр чIанагъэ-
пышъ, нахъ лъэшыр язэрэ-
мыгъашIэу «Шагъдыим» иухъу-
макIохэм рэхъатныгъэ араты-
рэп. Кобл Хъалидэ ззогъэ Iэгуаор
«Шагъдыим» икъэлэпчъэпкъ
къегъэлъэтэжы. М. Коблыр
«Шагъдыим» икъэлапчъэ зыдэ-
ом Iэгуаор лъагъэу дэбыбэягъ, чэ-
рэгъуэ хъагъэм ифагъ, ешIэгъу
уахътэр ащ лъыпытэу аухыгъ.